

БЮЛЕТЕНЬ

АРІ

Виходить з 1994 року

Агенція
Релігійної
інформації

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ
ЗВІТ РАДІО «ВОСКРЕСІННЯ»
З 1 ПО 29 ЛЮТОГО 2004 РОКУ**

№2 (339)

29 лютого

2004 р.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 33879

АРІ

Агенція
Релігійної
інформаціїВидавець: Підприємство
«Агенція Релігійної інформації»
Фонду сприяння Свободі Слова

(м.Львів)

Головний редактор
Богдан Дубінський
Голова ради Фонду
*Мирослав Павлюк*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого
засобу масової інформації
Серія КВ №8306 від 12.01.2004 р.Свідоцтво про державну реєстрацію
інформаційного агентства
як суб'єкта інформаційної діяльності
Серія КВ №37 від 11.10.2000 р.**Над випуском працювали:**Літературний редактор
і перекладач*Зоряна Курдина*

Фотокореспондент

Андрій Копак

Верстка

Сергій Плахотнік

Відповідальний секретар

*Лідія Пуга*Адміністратор видруку
і розповсюдження*Василь Павлюк***Адреса:**

79016, м. Львів,

вул. Озаркевича, 4.

Тел.: (0322) 72-27-02,

74-23-03, 74-20-85

Факс: (0322) 97-08-75

e-mail: ari@rr.lviv.ua

Кореспондентський пункт

у м. Києві:

Тел./факс (044) 418-00-36

www.rr.lviv.ua

ЗВЕРНЕННЯ**Синоду Єпископів Києво-Галицької Митрополії
до духовенства, монашества і вірних
Української Греко-Католицької церкви з приводу
візиту до Москви кардинала Вальтера Каспера**

Дорогі у Христі!

Нещодавній візит кардинала Вальтера Каспера до Москви, під час якого також розглядалися справи нашої Церкви, зокрема визнання Патріархату УГКЦ, став темою дискусій не тільки на нашій батьківщині, а й у цілому світі. Той факт, що обговорення справи внутрішнього розвитку нашої Церкви відбувалося не в Києві, Львові чи Римі, а в Москві — і, що головне, без нашої участі, — стривожив, а почасти й обурило багатьох греко-католиків. Бажаємо сказати декілька слів на цю тему, відповідаючи тим самим на численні запити наших вірних.

Перше, на чому хочемо наголосити, — ми повинні за будь-яких обставин зберегти розважливість і мудру налаштованість наших умів і сердець. Висновки, яких ми дійдемо, мають спиратися на всебічний і неупереджений аналіз реальних фактів. Пропозиції, які ми спрямуємо до зацікавлених сторін, мають містити не тільки слушну критику, а й позитивне бачення шляхів виходу з дуже непростого вузла протиріч. Переговори у Москві аж ніяк не перекреслюють той магістральний курс на розбудову Патріархату, який випливає з рішень Синоду Єпископів нашої Церкви. Цей шлях нами обрано давно, і він відображає виразну волю Божого народу нашої Церкви. Крім того, подія, що сталася, може мати й позитивні наслідки. Може статися, що загальна увага, яку привернув до себе згаданий візит, послужить поштовхом до глибшого вивчення аргументів УГКЦ. І оскільки ніхто краще не представить нашу позицію, ніж ми самі, ми мусимо це зробити з ясним розумом і серцем, не затьмареним тривогою.

Ми твердо переконані у власній ідентичності. Особливість нашої Церкви полягає в тому, що, отримавши церковну формацію від Візантії, вона була і завжди прагнула бути у співпраці з наступником святого апостола Петра, Єпископом Рима. Наші предки

підкреслили це ще під час Берестейської унії наприкінці XVI століття. Українська Греко-Католицька Церква не тільки має багату й тривалу історію, що сягає часів Володимирового хрещення, а й зберігає і розвиває давню богословську, правову, духовну традицію, має свою завершену ієрархію. Згідно з церковним правом, Українська Греко-Католицька Церква є помісною Церквою, а не складовою частиною якоїсь іншої Церкви, тому й розвивається відповідно до своєї еkleзіальної природи.

В історії нашої Церкви було багато складних періодів, коли її бажали вигнати з рідної землі, коли заперечували право на її існування, коли хотіли фізично винищити чи так обмежити адміністративними заходами, щоб вона поступово зникла. Попри всі ці жорстокі заходи, ми вижили. Напевно, це Божа рука підтримувала нас у найгірші моменти історії і сьогодні дає нам можливість успішно розвиватися.

Одним із проявів цього розвитку, цього прагнення бути вповні собою, відродити всі необхідні елементи церковного буття є наше бажання бути визнаними як Патріархат. Це не примха сьогодення. Думка про Патріархат Київської Церкви сягає своїм корінням щонайменше XVI-XVII століть, коли далекоглядні церковні мужі бажали об'єднати всіх українців-християн в одній Церкві у формі Патріархату. Цей задум має цікаву історію: він з часом немовби занепадав, а потім знову чітко виявлявся. У 60-ті роки минулого століття на Другому Ватиканському Соборі його виразно озвучив святої пам'яті Патріарх Йосиф Сліпий, і відтоді аж до наших днів він не перестає розвиватися. І сьогодні ми, владика Києво-Галицької Митрополії УГКЦ, глибоко переконані в потребі такого устрою для зміцнення єдності Церкви і народу та належного їх розвитку. Цю позицію всі владика нашої Церкви висловили на Синоді у 2002 році, і сьо-

На обкладинці: стор. 1 — в рамках урочистого вшанування пам'яті блаженного о. Еміліяна Ковча у м. Любліні (Польща) панахиду за жертвами концтабору «Майданек» відправив Владика Софрон Мудрий у співслужінні Глави УГКЦ Любомира Гузара, Архієпископа Люблінського Юзефа Жичинського, інших Владик; стор. 24 — церква св. Архистратига Михаїла у Львові.

годні ми тільки очікуємо її визнання Святішим Отцем.

Святіший Отець Іван Павло II від початку свого понтифікату заступався за нашу Церкву і тим доводив, що вона близька його серцю. Ще за комуністичних часів на міжнародному форумі представники Римської Апостольської Столиці за дорученням Папи обстоювали наше право на існування. За 10 років до святкування Тисячоліття Хрещення Київської Русі наші владика повідомили Святішого Отця про своє бажання відзначити цю дату. Він з великою радістю поблагословив цей намір і у відповідь на протест із боку представників Московського Патріархату листом від 1979 року підтвердив наше право на існування, — наше основне право. І пізніше, в 1988 році, Папа особисто взяв участь у наших святкуваннях, які в той час му-сили відбуватися ще на території Рима. Після розпаду Радянського Союзу Святіший Отець Іван Павло II привітав наших владик, які діяли в обставинах підпільної Церкви, і захопив їх до її розбудови. Нещодавно, у 2001 році, незважаючи на різного роду протести, відвідав Україну і не раз звертався до нас зі своїм пастирським словом. Власне, за його дорученням у 2003 році кардинал Вальтер Каспер, який є відповідальним за зв'язки з християнськими некатолицькими Церквами, представив Московському Патріархату справу нашої Церкви. Це був делікатний жест із боку Папи, адже про можливе визнання Патріархату УГКЦ Папа з чемності повідомив заздалегідь.

На жаль, відповіді, які надійшли з Московського Патріархату та від інших Православних Церков, містили часто вислови, які слід вважати неприпустимими у міжцерковному діалозі. Достатньо згадати твердження про те, що Римо-Католицька Церква мала б «по поступово зменшувати присутність» нашої Церкви. Особистою образою для Святішого Отця прозвучали ультимативні попередження, які межують із шантажем, що в разі визнання Папою Патріархату УГКЦ будь-які можливі контакти між католиками і православними будуть перервані на довгі роки. Така реакція прикро вражає, оскільки засвідчує неготовність керівництва Православних Церков вирішувати історичні супереч-

ності на підставі врахування законних потреб усіх зацікавлених сторін. Сподіваємося, що в майбутньому своє слово скажуть ті православні кола, які налаштовані на конструктивну співпрацю та порозуміння.

І все ж стверджувати, що законний розвиток Української Греко-Католицької Церкви не може бути предметом дипломатичних санкцій, — цього сьогодні замало. Нам треба спокійно і впевнено працювати над розвитком власної помісності, поглиблювати розуміння патріаршої структури, не зупиняючись виключно на зовнішніх її аспектах. Ми переконані, що патріархальний устрій корисний і для нас, і для інших Православних та Східних Католицьких Церков. Тільки будучи собою, тобто діючи як помісна Церква, ми зможемо гідно виконувати своє служіння для блага Вселенської Церкви. Проведення неупереджених, рівноправних і багатосторонніх переговорів щодо нормалізації міжцерковних стосунків, зокрема у питанні подальшого розвитку Східних Католицьких Церков, може дати новий імпульс для екуменізму партнерів, який буде несумісний із дискримінацією та замовчуваннями. Проте екуменізм, вартий своєї назви, не може зводитися до безконечних і виключно словесних стосунків, які легко підпадають під тимчасовий настрій. Він мусить проявлятися у конкретних і тривалих ділах, які засвідчують добру волю партнерів.

Патріарший статус Церкви — це не тільки декрет Синоду Єпископів, підтверджений визнанням Святішого Отця. Цей статус — передусім преображене життя Божого Народу, який усвідомлює свої нові обов'язки та відповідальності. З якоїсь точки зору, нинішні дискусії довкола Патріархату УГКЦ є знаком Святого Духа, що цей Патріархат ми повинні утверджувати у житті всієї Церкви. Проте в той же час життя Церкви — це Божа справа. Тому попри всі наші роздуми та зусилля, ми мусимо покласти нашу надію на Господа. Звертаємось до Вас із щирим проханням про молитви і піст у цьому наміренні.

Благословення Господнє на Вас!

Від імені Синоду Єпископів
Києво-Галицької Митрополії
+ ЛЮБОМИР

НОВИНИ УГКЦ

Про Двадцять другу сесію Синоду Єпископів Києво-Галицької Митрополії УГКЦ

Чергова, Двадцять друга сесія Синоду Єпископів Києво-Галицької Митрополії Української Греко-Католицької Церкви, відбулася у Львові 25-26 лютого 2004 року Божого під проводом Блаженнішого Любомира (Гузара), Отця і Глави УГКЦ, Митрополита Києво-Галицького. На сесії були присутні усі Владика, які діють на території України, окрім Преосвященного Владика Іринєя (Білика).

У порядку денному було розглянуто питання приготування душпастирського плану для Києво-Галицької Митрополії УГКЦ, про пенсійний фонд для духовенства Митрополії, про капеланське служіння у Збройних Силах України, про становище церковних структур і потреби духовенства на півдні України, про проведення вишкільних курсів для працівників єпархіальних управлінь Києво-Галицької Митрополії, про співпрацю з Римо-Католицькою Церквою Польщі у ділянці примирення двох народів та душпастирську співпрацю з Римо-Католицькою Церквою в Україні; було взято до уваги звіт про проведення Року родини, заслухано інформацію про створення і діяльність Ради представників християнських Церков і релігійних організацій та створення Асоціації Церков і релігійних організацій України.

Владика широко переглянули результати візиту Кардинала Вальтера Каспера у Москву, його зустрічі з провідниками цієї помісної Церкви та реакцію Московського Патріархату й інших помісних православних Церков на ймовірність встановлення статусу Патріархату для нашої Церкви. Синод вирішив вжити найближчим часом конкретні заходи для з'ясування позиції УГКЦ щодо новітніх обставин суспільно-політичної ситуації та екуменічного діалогу.

Наступну Двадцять третю сесію Митрополичого Синоду заплановано провести у червні 2004 року Божого.

Закінчення на стор. 4

Закінчення. Початок на стор. 3

**Постанови Двадцять другої сесії
Синоду Єпископів
Києво-Галицької Митрополії
УГКЦ**

Львів, 25-26 лютого 2004 р.

Зобов'язати усіх священників Києво-Галицької Митрополії Української Греко-Католицької Церкви бути учасниками державного пенсійного фонду. Відрахування здійснювати за посередництвом Єпархіальних управлінь чи паррафіяльних бухгалтерій.

Взяти за основу пропозиції Робочої групи з опрацювання душпастирського плану Києво-Галицької Митрополії УГКЦ.

Затвердити програму та розпочати з осені 2004 року Божого курси адміністрування Єпархіального управління.

Прийняти в першому читанні Канонічні засади пасторальної співпраці Української Греко-Католицької Церкви та Римо-Католицької Церкви в Україні.

Запросити з робочим тижневим візитом в Україну Патріарха Мусу (Дауда), префекта Конгрегації для Східних Католицьких Церков.

Двадцять третю сесію Синоду Києво-Галицької Митрополії Української Греко-Католицької Церкви провести у червні 2004 року Божого.

*Голова Синоду Єпископів
Києво-Галицької Митрополії УГКЦ
+ ЛЮБОМИР*

**Документи УГКЦ
в одному виданні**

Нещодавно у Львові побачив світ перший номер «Благовісника Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара», у якому зібрано офіційні матеріали УГКЦ за 2001 рік.

Благовісник — це офіційне видання Глави Церкви, у якому є зібрані документи Апостольської Столиці (ті, які безпосередньо чи опосередковано стосуються УГКЦ), документи Верховного Архієпископа, Синоду Єпископів УГКЦ, Синоду Єпископів Києво-Галицької Митрополії УГКЦ, документи, пов'язані із основними подіями у житті Церкви протягом звітного року (наприклад: номінації, хіротонії нових єпископів), проповіді та промови.

Закінчення на стор. 5

**Глава УГКЦ Блаженніший Любомир Гузар:
«Слід було сподіватись, що наші бажання
і потреби будуть декому невідгідні...»**

На прес-конференції, яку Блаженніший Любомир Кардинал Гузар 10 лютого дав на Святоюрській горі у Львові, прес-секретар Глави УГКЦ о. Ігор Яців (на фото) зачитав, зокрема, повідомлення про те, що священник Василь Ковпак, досі адміністратор Церкви св. Петра і Павла у м. Львові (мікрорайон «Рясна-Руська»), з власної волі перестав належати до Української Греко-Католицької Церкви і до Католицької Церкви загалом. Незважаючи на його заяву вірності Верховному Архієпископові УГКЦ, о. Василь Ковпак підпорядкувався неканонічному чужому єпископові Бернарві Фелле, який не підпорядкований Святішому Отцеві та не перебуває в єдності з Католицькою Церквою.

Всі священнодіяння о. Василя Ковпака та його послідовників визнаються «неважкими перед нашою та всією Католицькою Церквою» (із повідомлення УГКЦ від 9.02.2004). З цього приводу Блаженніший Любомир наголосив: «Ми не виключаємо... о. Василя Ковпака, він сам, заявивши, що підчиняється цьому єпископові з рядів левфевристів, показав, що не хоче бути членом нашої Церкви. Бо не можна бути членом двох різних Церков. Він заявляв, (...) що вірний Святішому Отцеві, що признає Верховного Архієпископа, але фактично не заперечив, що владика-левфеврист Фелле, який не є католиком, йому благословив семінарію та братство Пія X, якого єпископ Фелле є найвищим настоятелем.

Отже, о. Василь Ковпак практично себе виключив з рядів священників і взагалі віруючих Української Греко-Католицької Церкви.

О. Ковпак та його прихильники настоюють на тому, що вони обороняють традиційну Українську Греко-Католицьку Церкву. Це (...) не відповідає істині, бо існує одна традиційна Греко-Католицька Церква (...)

Ці звичаї не роблять Церкву традиційною. Урівнювати ці звичаї із суттю Церкви і твердити, що їх треба за всяку ціну боронити, — навіть таким шляхом, щоби покинути ряди УГКЦ, — є абсолютно надмірним і нічим не виправданим кроком. Прихильники цього відколення хочуть реєструвати свою Церкву як Традиційну Українську Греко-Католицьку Церкву, немовби вся інша Церква: наші єпископи, священники, миряни, — ми всі не є вірні нашій традиції, нашій Українській Греко-Католицькій Церкві. Тут не беруться до уваги ті багато тисяч людей, які терпіли за Церкву, — власне, за оту свою рідну Греко-Католицьку Церкву».

Дякуючи за активне поширення в пресі Звернення Синоду Єпископів Греко-Католицької Церкви щодо соціально-політичної ситуації в Україні, Блаженніший Любомир підкреслив, що «це звернення є не політичним, а душпастирським, хоча стосується політично-суспільної тематики. Церква не може брати участі у власне політичному житті, відверто підтримувати ті чи інші політичні сили, але Церква зобов'язана допомагати людям розібратися в певних загальних ситуаціях, а головне — допомогти людям не втратити надії. Сьогодні багатьом здається, що вже нічого не може статись кращого. Ми хотіли заперечити це і сказати: надія є, вихід з тієї ситуації є — не шляхом політичного вибору тієї чи іншої партії, тієї чи іншої особи, — а тоді, коли ми всі, незалежно від того, хто ми є, на якому рівні, які наші політичні переконання — стоятимемо на певних моральних засадах. І власне, той перший вибір відбудеться в наших серцях. Не тоді, коли вже підємо з бюлетенем в руці, а ще до того, як візьмемо його до рук, ми мусимо в нашому серці по-

становити собі, на яких засадах ми хочемо стояти, і що ми готові зробити, щоб допомогти нашому суспільству».

Щодо листа Константинопольського Патріарха Варфоломея I, який дуже гостро відреагував на пропозицію надання Українській Греко-Католицькій Церкві статусу патріархату, Блаженніший Любомир Кардинал Гузар сказав: «Обставини написання цього листа не є для мене ясними. Немає найменшого сумніву щодо позиції Патріарха Варфоломея, бо він, здається, єдиний між керівниками Православних Церков зайняв позицію в такій дуже радикальній формі, хоч, може, не дуже добре аргументованій. Слід було сподіватись, що наші бажання і потреби будуть декому невідгидні і не будуть співзвучні з поняттями, які мають деякі Православні Церкви чи організації. Те, що я довідався, представляє справу трохи інакше, ніж то розписують, а головне, як її представляє сам Патріарх Варфоломей. Він посилається на листа Кардинала Каспера, якого не було як такого. Були певні нотатки, але не було формального листа-запиту, про те, що православні думають на цю тему, зі сторони Кардинала Каспера, який завідує відділом, що займається зближенням і об'єднанням християн в римській курії. Є ще багато незрозумілого. Я це кажу прямо, щоб ми не впадали в крайнощі: захоплюючись чимось чи проклинаючи. Я хочу остерегти вас бути свідомими того, що повної правди ми ще не знаємо і хтозна, чи будемо знати. І в православному світі є дуже різні думки щодо цього». На запитання, чи раніше Патріарх Варфоломей I висловлювався щодо надання УГКЦ статусу патріархату і чи контактує УГКЦ з Константинопольським Патріархом, Блаженніший Любомир відповів, що Патріарх Варфоломей не займав щодо греко-католиків певної позиції, але він цікавився долею православних братів в Україні і прагнув чимось допомогти віднайденню спільної мови між трьома гілками Православної Церкви в Україні.

На запитання, наскільки лист Патріарха Варфоломея I вплине на евентуальне утворення греко-католицького патріархату, Кардинал Гузар відповів: «Цей лист прийняли... зі зди-

вуванням (щонайменше). І, наскільки мені відомо, Папа Римський відповів на цей лист дуже примирливо, запровадивши Варфоломея I приїхати до Рима на свято апостолів Петра і Павла... Я нещодавно був у Римі і не відчув, щоб там з якоюсь особливою тривогою сприйняли цього листа. Тим більше, що в січні в досить поважному католицькому журналі «30 Giorni» з'явилося інтерв'ю з Патріархом, ще давніше, ніж його лист. Воно (...) є абсолютно образливе».

«Дуже важко зрозуміти цей лист і його правдиву ціль, — сказав Блаженніший Любомир Кардинал Гузар, — одне, що він там дуже виразно мовить: якщо би Папа відважився визнати чи створити український католицький патріархат, це був би кінець будь-яких зв'язків між Римом і православним світом. Це є такий свого роду шантаж (...)»

На конференції було поінформовано, що Постійний Синод Української Греко-Католицької Церкви постановив друге річне засідання проводити не в Україні, а в якійсь з країн українського поселення. Цього року — в Польщі, з 15 по 22 лютого: власне засідання Синоду — 16-17 лютого; 17-18 — участь в урочистостях у Любліні з приводу відкриття кола ім. отця Емільяна Ковча на перехресті вулиць Івана Павла II та Армії Крайової та вшануванні жертв концтабору Майданек, де закінчився життєвий шлях о. Емільяна Ковча.

19-21 лютого — відвідини окремих церковних і світських достойників; 22 лютого — урочиста Літургія у Вроцлаві під головуванням єпископа Вроцльсько-Гданського УГКЦ Володимира Ющак. Користуючись нагодою, члени Постійного Синоду УГКЦ мали намір відвідати українські поселення в Польщі.

На запитання, чи висловлюватиметься УГКЦ щодо депортації українців з Польщі, адже виповнюється 60 років примусового виселення українців, Блаженніший Любомир відповів, що якась офіційна подія щодо цього під час лютневої поїздки до Польщі не передбачена, хоча в розмовах під час зустрічей питання депортації, напевне, порушуватиметься.

Підготувала Лідія Пуга

Закінчення. Початок на стор. 4

Із вступного слова Блаженнішого Любомира до другого номера Благівісника дізнаємося історію видання. «Випуск Благівісника, — пише Глава УГКЦ, — започаткував святої пам'яті Митрополит Йосиф Сліпий, а пізніше продовжив Блаженніший Мирослав Іван Любачівський. Починаючи з 1965 р., це важливе для історії нашої Церкви видання з'являлося щороку (іноді декілька разів на рік) аж по 1988 р. У зв'язку зі змінами, які відбувалися в матерій території нашої Церкви, в Україні, видання Благівісника було призупинено. Для того, щоб хоч частково заповнити прогалину, в 1998 р. «в межах» Благівісника було видано збірник «Рішення і постанови Синодів Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 1989-1997 рр.» (в цей час на Синодах головував Владика Любомир Гузар).

Відчуваючи потребу в опублікуванні матеріалів, важливих для нашої Церкви, після 13-літньої перерви продовжуємо добру традицію, започатковану Блаженнішим Йосифом Кардиналом Сліпим. Радіємо, що відбувається це в рік, під час якого вшануємо пам'ять цього великого церковного мужа.

З 2003 р. офіційні документи нашої Церкви в день своєї появи будуть представлені на веб-сторінці нашої Церкви (www.ugcc.org.ua), а наприкінці року — зібрані у друкованій формі в наступному номері Благівісника».

«Благівісник Верховного Архієпископа УГКЦ Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара» за 2001 рік (рік візиту в Україну Святішого Отця Івана Павла II) вміщує такі розділи: Апостольський візит в Україну Святішого Отця Івана Павла II; Всеукраїнське паломництво до Ватикану: проповіді, промови; повідомлення, грамоти, листи; постанови Синодів Єпископів УГКЦ 1998-2000 рр.; документи Синоду Єпископів УГКЦ 2001 р. (у цьому розділі вперше опубліковані Канони Партикулярного права УГКЦ); постанови Синоду Єпископів Києво-Галицької Митрополії УГКЦ 2001 року; проповіді, промови.

«Благівісник» можна придбати у книгарні на Святоюрській горі та в книгарні видавництва «Свічадо» (вул. Лисенка, 2).

Монсеньор Микола Етерович — Генеральний секретар

Згідно з інформацією, одержаною з Апостольської Нунціатури в Києві, Святіший Отець Іван Павло II 11 лютого 2004 року найменував Архієпископа Миколу Етеровича, який останні 5 років виконував обов'язки Апостольського Нунція в Україні, Генеральним секретарем Папських Синодів з постійним осідком у Ватикані.

Його Преосвященство Архієпископ Микола Етерович народився 20 січня 1951 року в містечку Пучішча (острів Брач у Хорватії). Він був п'ятою дитиною з шести у родині Анте Етеровича і Франки Мартініч. Охрещений в парафіяльній церкві Святого Єроніма 4 лютого 1951 року.

Після закінчення школи першого ступеня в рідному місті вступив до Митрополичої семінарії в Спліті. З 1965 до 1969 року навчався в класичному ліцеї. Відтак два роки вивчав філософію у Вищій духовній семінарії міста Спліт. Відслужив дворічну строкову військову службу на флоті.

З 1972 до 1980 року продовжував навчання в Римі, живучи в Колегії Капраніка, а з 1977 року — у Папській церковній академії. Закінчив повний курс богослов'я в Папському григоріанському університеті, захистивши 19 лютого 1980 року докторську дисертацію з місіології.

Священічі свячення отримав 26

червня 1977 року в соборі Хвару (Хорватія).

Повернувшись до Рима, прийняв запрошення компетентного церковного керівництва вступити до Папської церковної академії, яка готує дипломатів Святого Престолу. Водночас записався на правничий факультет Папського Латеранського університету і 1979 року отримав ліценціат з Канонічного права. В березні склав останній іспит у Папській церковній академії і 25 березня 1980 року вступив на дипломатичну службу Святого Престолу.

З 1980 до 1983 рік працював секретарем Апостольської Нунціатури в Республіці Берег Слонової Кості, в Абіджані. Юрисдикція Нунціатури по-

ширювалася також на Нігер і Буркіна Фасо. Чотири наступних роки, з 1983 до 1987, працював в Апостольській Нунціатурі в Іспанії, відтак, з 1987 до початку 1990 року — в Нікарагуа.

З лютого 1990 року до 22 травня 1999 року, тобто до часу призначення Апостольським Нунцієм в Україні, працював у Державному секретаріаті Святого Престолу, в секції відносин з державами.

2 лютого 1984 року був призначений капеланом Святішого Отця, а 25 січня 1996 року — його прелатом.

10 липня 1999 року в соборі Хвару Кардинал Анжело Содано, Державний секретар Святого Престолу, висвятив його на Титулярного Архієпископа Сисакського. Місію Апостольського Нунція в Україні він розпочав 25 серпня 1999 року, вручивши вірчі грамоти Президенту Леоніду Кучмі 31 серпня цього ж року.

Окрім дипломатичної роботи, Архієпископ Микола Етерович продовжував душпастирську діяльність. Брав участь у душпастирській праці парафії Святої Терези Маркорійської в Абіджані, парафії Сан-Маріно Порреського в Манагуа. Регулярно відправляв Служби Божі в Мадриді і в Римі.

У 1981 році видавництво «Citta Nuova Editrice» випустило італійською мовою докторську дисертацію Архієпископа Миколи

Про засідання Постійного

16-17 лютого 2004 року Божого у приміщенні Митрополичої консисторії у Перемишлі (Польща) під головуванням Глави УГКЦ Блаженнішого Любомира (Гузара) проходили чергові засідання Постійного Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви (постійнодіючого органу, час проведення якого не збігається з часом сесій Синоду Єпископів УГКЦ, найвищого законодавчого органу Української Греко-Католицької Церкви), у яких взяли участь його члени: Преосвященний Владика Юліян (Вороновський), Єпарх Самбірсько-Дрогобицький (Україна); Преосвященний Владика Софрон (Мудрий), Єпарх Івано-Франківський (Україна) —

уповноважений заступник Архієпископа Стефана (Сороки), Митрополита Філадельфійського (США), котрий відсутній на засіданнях через хворобу; Преосвященний Владика Володимир (Ющак), Єпарх Вроцлавсько-Гданський (Польща), та Преосвященний Владика Михаїл (Гринчишин), Апостольський Екзарх Франції і країн Бенілюксу (Франція).

Під час засідань єпископи проаналізували виконання постанов минулих Синодів, розглянули питання, що стосуються життя Церкви та підготовки до Синоду Єпископів УГКЦ 2004 року, котрий має проходити з 4 до 12 жовтня 2004 року в Києві.

Проведенню засідань Постійного Синоду передували богослужіння та заходи культурно-освітнього характеру. У неділю, 15 лютого, в день Стрітіння Господнього в Соборі святого Івана Хрестителя в Перемишлі було відслужено Архієрейську Боже-ственну Літургію. Парох о.-мітрат Євген Попович — протосинкел — та вірні Перемишля привітали хлібом-сіллям Блаженнішого Патріарха Любомира та усіх членів Постійного Синоду УГКЦ. Господарем урочистостей був Митрополит Перемишльсько-Варшавський Архієпископ Іван (Мартиняк). Після Божественної Літургії молодь та діти Української школи ім. Маркіяна Шашкевича своїм

Папських Синодів

Етеровича «Cristianesimo e religione secondo Henri de Lubac» (Християнство і релігії за вченням Генрі де Любака). У 1998 році видав хорватською мовою працю «Спостереження й відкриття капітана Джованні Пулізіча, далматинця, військового інженера» (Видавництво «Knjizevni krug», Спліт).

У книзі «Угоди між Святим Престолом та Республікою Хорватія», опублікованій 2001 року видавництвом «Glas Koncila», вміщений його коментар до чотирьох договорів (з юридичних питань; про співпрацю у сфері виховання та культури; про релігійну опіку віруючих католиків у збройних силах та поліції Республіки Хорватія; з економічних питань), укладених між Святим Престолом та Республікою Хорватія. У 2002 році видав книгу «Дипломатія і теологія», де зібрані, зокрема, його дослідження в області теології, конкордатного права та історії.

11 лютого 2004 року призначений Святішим Отцем Іваном Павлом II Генеральним секретарем Папських Синодів.

Окрім рідної мови, хорватської, володіє італійською, французькою, іспанською, англійською, німецькою, українською, польською та російською мовами.

Прес-секретаріат УГКЦ

Владика Василь Семенюк — Єпископ-помічник Тернопільсько-Зборівський

10 лютого 2004 р. Святіший Отець Іван Павло II ухвалив рішення Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви і призначив всесвітлішого о. Василя Семенюка, до цього часу протосинкела Тернопільсько-Зборівської єпархії, Єпископом-помічником цієї єпархії, уділяючи йому титулярний престол Кастра-Северіана. Єпископська хіротонія Владика Василя відбудеться 3 квітня 2004 року в Лазареву суботу.

Преосвященний Владика Василь Семенюк народився 2 липня 1949 року в с. Дора (біля м. Яремче на Івано-Франківщині) в сім'ї Марії та Петра Семенюків. У роки його дитинства Яремче було своерідним підпільним центром УГКЦ; там проживало сім священників та десять сестер-монахинь, безперервно діяв підпільний монастир.

З 1969 до 1974 роки навчався у підпільній духовній семінарії. Пізніше доповнив освіту, навчаючись у

Люблінському католицькому університеті (Польща). У 1997 році отримав вчений ступінь магістра морального богослов'я. Паралельно навчався у Хустському лісотехнікумі, працював диспетчером газового управління в м. Яремче.

22 грудня 1974 року Владика Володимир Стернюк висвятив його на священника. Відтак запросив отця Василя ще з п'ятьма молодими священниками на продовження духовних студій. Для безпеки місце навчання постійно змінювалося: викладачі приїжджали до Дори, вихованці їздили до Івано-Франківська та Львова.

1975 року о. Василь був призначений «опікуном» зруйнованої більшовиками Зарваниці (Тернопільщина). У тому ж році з благословення Високопреосвященного Владика Володимира Стернюка став ректором підпільної духовної семінарії.

1989 року о. Василя Семенюка та ще одинадцятьох священників скерували на Тернопільщину для легалізації УГКЦ. У 1990 році призначений ректором Тернопільської вищої духовної семінарії імені Патріарха Йосифа Сліпого; у 1993 році — протосинкелом Тернопільської єпархії. З благословення Правлячого Архієрея Тернопільської єпархії відбудовує Марійський духовний центр у Зарваниці.

Синоду Єпископів УГКЦ

Собор св. Івана Хрестителя у Перемишлі

привітанням виявили радість з приводу присутності в перемишльському соборі Глави УГКЦ.

Цього самого дня о 15-й годині в Митрополічій консисторії відбулося відкриття виставки, присвяченій о. Івану Могильницькому (1778-1831).

Отець Могильницький був «предтечею» українського відродження в Галичині, а також автором шкільних підручників, букваря української мови та інших видань. Він також заснував перше в Галичині Товариство галицьких греко-католицьких священників для поширення через друковане слово просвіти й культури серед вірних. Блаженний Григорій Лакота, Перемишльський Єпископ, так писав про о. Могильницького: «Муж великого ума й характеру, але теж як великий душпастир з гарячим серцем для свого народу».

На зустрічі в Митрополічій консисторії відбулася також Презентація другого номера видання «Пере-

мишльські архієпархіальні відомості» та книжки «Західноукраїнське мистецтво» (це збірка доповідей та досліджень, виголошених на міжнародній науковій конференції, яка відбулася у травні 2003 року під патронатом Перемишльського Митрополита Івана (Мартиняка).

В 17-й годині в Старечому домі в Пралківцях (біля Перемишля) Глава УГКЦ та члени Постійного Синоду відправили молебень до Пресвятої Богородиці та відвідали усіх мешканців — хворих та немічних й уділили їм благословення.

*Секретаріат
Синоду Єпископів УГКЦ*

День народження Патріарха Йосифа

17 лютого наша Церква відзначала 112-ту річницю з дня народження Ісповідника віри Патріарха Йосифа Сліпого. З цієї нагоди в Архікафедральному соборі Святого Юра у Львові була відслужена Архієрейська Боже-ственна Літургія. Її очолив Преосвященний Владика Ігор Возняк, Єпископ-помічник Львівський, у співслужінні з Преосвященим Владикою Михаїлом Сабригою, Єпархом Тернопільсько-Зборівським.

Проповідь на Літургії виголосив о. д-р Михайло Квятковський, віцеканцлер Українського католицького університету, який особисто знав Патріарха Йосифа. У своєму слові о. Михайло виділив три моменти у житті Патріарха: вибір на єпископа у складних обставинах Другої світової війни; служіння Церкві і народові після звільнення із заслання; витривале, незважаючи на слабе здоров'я, керування УГКЦ до останніх днів земного життя. «Сьогодні, — сказав на завершення о. Михайло, — відбудуться презентація і концерт. Ми почуємо цікаві факти із життя Патріарха Йосифа. Нехай вони будуть для нас не тільки цікавими, але дадуть нам натхнення іти в суспільство, та незважаючи на вік, стан здоров'я, моральний стан нашого середовища, робити свій внесок для добра Церкви, для добра ближнього. Це буде приємно Богові, це буде честю Патріархові Йосифові і це буде для нашого добра». Наприкінці Літургії Вла-

дика Ігор закликав усіх присутніх молитися за прославу Ісповідника віри Патріарха Йосифа, а також і в майбутньому брати активну участь в такого роду урочистостях.

У рамках цього свята у храмі Пресвятої Євхаристії відбулася урочиста академія «І пізнаєте правду...» Вона розпочалася прослуховуванням голо-су Патріарха Йосифа і переглядом світлин. Відтак із вітальним словом до

святкової громади звернувся Преосвященний Владика Ігор Возняк. Згодом про Патріарха Йосифа говорили о. мітрат Микола Пристай, який протягом трьох років працював разом з Патріархом Йосифом; п. Олег Турій, директор Інституту історії Церкви УКУ; с. Герарда Крупа, ЗСМ св. Вінкентія, упорядник видання «І

пізнаєте правду...»; п. Петро Франко, голова Львівського обласного товариства політ'язнів та репресованих, який тричі зустрічався із ув'язненим Патріархом у сибірських таборах. Своім співом академію прикрасили Сестри Милосердя св. Вінкентія, хор храму Пресвятої Євхаристії «Soli Deo» та хор Львівської духовної семінарії Святого Духа «Надія Церкви».

Головним пунктом програми урочистої академії була презентація одноїменної збірки послань, листів, заяв-протестів, життєписів, які Патріарх Йосиф писав із заслання протягом 1953-1963 років (їх у 2002 році знайшли у тайнику будинку, який колись належав Згромадженню Сестер Милосердя св. Вінкентія).

У своєму благословенні до опублікування архівних документів Ісповідника віри Патріарха Йосифа Блаженніший Любомир Кардинал Гузар, Глава УГКЦ, зокрема, написав: «Ці документи, які зберігалися в таємному архіві підпільного монастиря Сестер Милосердя св. Вінкентія, дійшли до наших днів, щоб через багато років з новою силою засвідчити славне недалеке минуле нашої Церкви і відкрити прийдешнім поколінням правду про роки сибірської каторги її нескореного Глави». Урочиста академія завершилася спільною молитвою за прославу Ісповідника віри Патріарха Йосифа Сліпого.

Патріарх Йосиф Сліпий, Верховний Архієпископ, Кардинал і Митрополит УГКЦ (1944-1984), народився 17 лютого 1892 р. в селі Заздрість у сім'ї Івана Коберницького-Сліпого й Анастасії Дичковської на Тернопільщині. Закінчив народну школу в рідному селі та гімназію в Тернополі. Вивчав богослов'я у Львові, відтак закінчив філософські і богословські студії в Інсбруку (Австрія).

30 вересня 1917 року Митрополит Андрей Шептицький висвятив його на священника. Після цього він повернувся на навчання до Інсбрука, де здобув ступінь доктора теології. Згодом у Римі здобув ступінь «Magister Agregatus».

Біографічна довідка

З 1922 року викладав догматику у Львівській духовній семінарії. Наприкінці 1925 року призначений ректором цього закладу, а в 1929 році – новоствореної Богословської академії. У 1939 році Митрополит Андрей висвятив о. Йосифа на єпископа з правом наступництва. 1 листопада 1944 року, після смерті Митрополита Андрея, перейняв провід Української Греко-Католицької Церкви.

11 квітня 1945 року був заарештований більшовиками і засуджений на 8 років каторги і примусової праці в Сибіру. Після закінчення цього терміну, без жодної причини засуджений вдруге на невизначений термін. У 1957 році засуджений втретє — на сім

років каторжних робіт.

Завдяки втручання Папи Івана XXIII та президента США Джона Кеннеді його було звільнено у 1963 році для участі у Другому Ватиканському Соборі.

Упродовж наступних двадцяти років Патріарх Йосиф намагався активізувати життя УГКЦ на Заході. Він заснував Український Католицький університет і збудував Церкву Святої Софії в Римі. Написав багато наукових праць, декотрі мають двадцять томів.

Помер 1984 року. 1992 році його останки були перевезені до Львова, де, за участю понад мільйона вірних, поховані в Архікафедральному соборі Святого Юра.

УГКЦ має власну моральну катехизу

26 лютого 2004 року у приміщенні Українського католицького університету відбулася визначна подія в житті Української Греко-Католицької Церкви — презентація видання «Життя у Христі: моральна катехиза» та проекту Катехизму УГКЦ. Катехиза «Життя у Христі» розкриває вчення Церкви з окремих питань моралі, що їх висуває сучасне суспільство. Християнська мораль трактується у ній в світлі святоотцівської традиції, яка наголошує на високому покликанні і гідності людини як образу і подоби Божої. Моральна катехиза — це третя частина (яка, правда, ще буде додатково опрацьована і доповнена) загального Катехизму Української Греко-Католицької Церкви, проект якого, власне, був презентований.

Важливість події підкреслювала участь у презентації Блаженнішого Любомира Кардинала Гузара, Глави УГКЦ, Архієпископа Миколи Етеровича, Папського Нунція в Україні, єпископів Києво-Галицької Митрополії УГКЦ, Владика Петра Стасюка, Єпарха для українців-католиків в Австралії, Океанії та Новій Зеландії, Владика Мар'яна Бучека, Єпископа-помічника Львівського РКЦ, інших високоповажних гостей.

Презентацію розпочав п. Мирослав Маринович, віце-ректор УКУ, який передусім привітав Блаженнішого Любомира з днем народження, а Монсеньора Миколу із призначенням його на посаду секретаря Папських Синодів. Відтак із вступним словом виступила с. Луїза Цюпа, голова Патріаршої катехитичної комісії УГКЦ. Вона розповіла, що, за дорученням Синоду Єпископів УГКЦ, укладачі катехизи працювали над нею від 1999 року і до останніх днів перед презентацією.

У неділю 8 лютого 2004 року молодіжна громадська організація «Академія Української Молоді» спільно з аматорським театром «Або...або» відвідали Залучанський дитячий будинок-інтернат, що у Снятинському районі Івано-Франківської області. Для вихованців інтернату (117 психічно та фізично неповносправних дітей різного віку) організатори підготували театральну виставу «Синя

Згодом до учасників презентації звернувся Глава УГКЦ. Передусім Блаженніший Любомир, від імені Синоду Єпископів, подякував тим, хто упродовж років наполегливо працював над створенням моральної катехизи. Відтак Верховний Архіпастир нашої Церкви пояснив причину укладання катехизмів взагалі. За словами Блаженнішого Любомира, Господь Бог об'явив нам свою правду, а Церква покликає донести її до своїх вірних — для того, щоб кожна людина могла напевно знати, яким є Божий задум щодо неї і як цього ідеалу досягти. «Ця книжка, — продовжив Глава УГКЦ, — це спроба нашої Церкви всередині Католицької Церкви відродити східне візантійське богослов'я, яке, можливо, не відзначається чіткістю мислення, що властиво для латинського, але має поважну глибину. Тому поява цієї книги — визначна подія не тільки в житті нашої Церкви, адже це спроба відродити східне пояснення моральних

правд. Це не нова, інакша наука, це — тільки для нас більш властивий спосіб її подання».

Наступним виступав Преосвященний Владика Петро Стасюк, голова Синодальної катехитичної комісії. Він розповів про цікавий факт: ще Митрополит Андрей Шептицький у 1940 році призначив комісію для написання підручника з морального богослов'я, але з певних історичних причин цей задум не був реалізованим. «Ця катехиза «Життя у Христі», — сказав, зокрема, Владика Петро, — повинна бути перекладена на всі мови, де живуть вірні нашої Церкви... Українці греко-католики цілого світу чекають на цей зрозумілий і чіткий голос нашої Церкви».

Відтак перед учасниками свята виступили о. д-р Святослав Шевчук, голова Комітету з питань моральної катехизи, упорядник книжки «Життя у Христі», який в загальних рисах представив моральну катехизу; проф. Галина Кришталь, доктор морального богослов'я, розкрила суспільний контекст питання, а проф. Володимир Шеремета, доктор богослов'я, — основи християнської етики.

Останню доповідь виголосив о. д-р Мирон Бендик, голова Комітету з питань опрацювання Катехизму УГКЦ, який презентував проект майбутнього Катехизму. Лейтмотивом усіх виголошених доповідей була доцільність та історична необхідність виходу у світ як власної моральної катехизи, так і цілого Катехизму.

*о. Ігор Яців,
прес-секретар Глави УГКЦ*

(Див. також на стор. 22-23 інтерв'ю з Владикою Петром Стасюком, головою Синодальної катехитичної комісії)

Принести промінь світла

птиця». А після вистави на дітей чекали солодкі подарунки.

«Для цих дітей наш приїзд був справжнім святом — світлим промінцем у сірих буднях. Основним було те, що цей день їхнього життя наповнився щастям, вони змогли відчувати, що комусь потрібні, що про

них пам'ятають. А для нас цей день сповнився сенсом, адже дозволив принести хвилини радості для тих, які особливо цього потребують. З особливою вдячністю згадуємо про Мальтійську Службу Допомоги, яка надала транспорт для учасників цієї поїздки», — ділиться враженнями Катерина Магдиш, одна з координаторів поїздки.

Прес-служба УКУ

Копія Туринської плащаниці знову у Львові

22 лютого 2004 року о 13.00 львів'яни зустрічали копію Туринської плащаниці, яка вдруге прибула до нашого міста. Перша зустріч із цією реліквією відбулася 28 вересня 2002 року. Тоді копія Туринської Плащаниці, яку супроводжували тисячі вірних, процесійним хресним ходом вулицями Львова була перенесена до Архікафедрального собору св. Юра. У процесійному ході брали участь старці і діти, миряни і духовенство, греко-католики і представники інших конфесій, мешканці міст і сіл.

Лютий 2004 р. Львів, собор св. Юра

Відтоді минуло майже сімнадцять місяців. Копія Туринської плащаниці за цей час побувала у Києві, Донецьку, Одесі, Івано-Франківську, Тернополі, Стрию, в греко-католицьких, римо-католицьких та православних храмах. Її відвідали сотні тисяч громадян нашої держави. Сьогодні можна з впевненістю сказати, що плащаниця вповні виконала ту місію, яку для неї передбачали організатори її перевезення в Україну, — стати осердям, яке, хоча б ситуативно, здатне об'єднати людей.

Копія Туринської плащаниці перебуватиме в Архікафедральному соборі св. Юра до Провідної неділі (18 квітня). В цей період перед плащаницею служитимуться молебні, проводитимуться розповіді про історію оригінальної Туринської плащаниці. Щоденно храм буде відчинений доти, доки будуть приходити люди.

З 18 квітня до 16 травня (останнього дня перебування цієї реліквії в Україні) копія Туринської плащаниці перебуватиме в луцькому кафедральному соборі св. Петра і Павла РКЦ. Відтак повернеться до римо-католицького храму святих Симона і Олени в Мінську.

Єдність між народами будують

17-18 лютого 2004 року Українська Греко-Католицька Церква вшанувала одразу два ювілеї блаженного священномученика Емільяна Ковча (1884-1944): 120-ліття від дня його народження та 60-ліття від дня смерті. Основні урочистості з цієї нагоди відбулися у Любліні (Польща), адже саме там, у концтаборі «Майданек», 25 березня 1944 року загинув отець Емільян Ковч. В урочистостях взяли участь ієрархи Української Греко-Католицької Церкви — члени Постійного Синоду, а також інших конфесій, представники Міністерства закордонних справ Польщі, воєводська влада та делегації міст-побратимів Любліна.

Увечері 17 лютого в Картинній галереї Люблінського музею «Замок» відбулася конференція «Кордони Європи». Доповіді виголосили проф. Єжи Ключовський (Люблін) — польська перспектива, проф. Ярослав Ісаєвич (Львів) — українська перспектива, проф. Данило Грінберг (Варшава) — єврейська перспектива, та проф. Михайло Лесів (Люблін) — «Блаженний Емільян Ковч в контексті народів Центрально-Східної Європи». У рамках конференції відбулася дискусія, а відтак спільна молитва у каплиці Пресвятої Трійці Люблінського замку (готична королівська каплиця з візантійсько-українськими фреска-

ми). На завершення Преосвященний Владика Володимир Ющак, Єпарх Вроцлавсько-Гданський УГКЦ, прочитав молитву Святішого Отця Івана Павла II на Ювілейний 2000 рік.

Вранці наступного дня відбулася перша частина прес-конференції на тему: «Церква в Європі: дві легенди — одне серце». На ній із журналістами спілкувалися Преосвященні Владика Володимир Ющак та Софрон Мудрий. Згодом розпочалася церемонія відкриття кільця ім. Емільяна Ковча на перехресті вулиць Івана Павла II та Армії Крайової. Відповідний документ було вручено Архієпископові Іванові Мартиняку, Митрополитові Перемишльсько-Варшавському УГКЦ.

Опівдні на території колишнього концтабору «Майданек» відбувся мітинг-реквієм «Слідами Емільяна Ковча», який розпочався презентацією документального фільму про концтабір «Майданек». Для загального огляду були виставлені листи спів'язнів о. Емільяна та залізна табличка з його номером. Після перегляду фільму до присутніх звернувся директор Музею на «Майданеку» п. Едвард Белевайдер, а відтак — віце-міністр закордонних справ Польської Республіки проф. Адам Ротфельд. На основі власних споминів (він походить з Перемишлян) останній говорив про роль УГКЦ і особисто Митрополита

О. Емільян Ковч народився 20 серпня 1884 року в містечку Космач на Гуцульщині. Філософсько-богословську освіту здобув у Колегії свв. Сергія і Вакха в Римі. У 1911 році був висвячений єпископом Григорієм Хомишиним на священника і у 1912 році зголосився на місійну працю в Боснії. Через чотири роки служіння повернувся в Галичину. У 1919 році став капеланом Української Галицької Армії. Наприкінці своєї капеланської служби захворів на тиф.

З 1922 р. — парох церкви св. Миколая у м. Перемишлянах на Львівщині, яке налічувало близько 5 тисяч мешканців, з яких 3 тисячі становили євреї, по 1 тисячі — українці та поляки. Брав активну участь у суспільній діяльності. Був ініціатором низки заходів культурно-освітнього ха-

Біографічна

Представники родини Ковчів біля посвяченої таблички з написом «Кільце ім. блаженного отця Емільяна Ковча»

рактору, підтримував кооперативний рух. Релігійно-суспільна діяльність

не ідеології, а святі

Під час прес-конференції у Любліні
«Церква в Європі: дві легені — одне серце»

Андрея та ігумена Климентія Шептицьких у справі рятування євреїв під час Другої світової війни.

Згодом біля мавзолею відбулося вшанування численних жертв концтабору «Майданек». Делегації м. Перемишляни (Україна), в якому 20 років душпастирював о. Емільян Ковч, було вручено прах блаженного священномученика.

Відтак відбулася екуменічна молитва. Зі словом до її учасників звернувся Глава УГКЦ, Блаженніший Любомир наголосив на двох аспектах, які ми можемо зокрема побачити на прикладі життя о. Емільяна: перший — навіть в найжорстокіших умовах

можна залишитись Людиною, другий — духовність є силою, яка допомагає перемагати неможливі.

В другій половині дня відбулася друга частина прес-конференції: «Церква в Європі: дві легені — одне серце». Цього разу із журналістами спілкувалися Блаженніший Любомир Кардинал Гузар та Архієпископ Люблінський Юзеф Жицінський.

Літургію у кафедральному соборі Любліна, в співслужінні з ієрархами та духовенством римо-та греко-католицької Церков, у присутності Блаженнішого Любомира, відслужив Архієпископ Іван Мартиняк, Митрополит Перемишльсько-Варшавський УГКЦ. Проповідь виголосив Архієпископ Юзеф Жицінський. Він наголосив, що єдність між народами будують святі, а не ідеології. Попри те, що о. Церква Емільян Ковч жив у час страшного насилля над людською гідністю, він умів любити, не знеохочувався, а йшов на боротьбу із злом. Це стає стимулом для нас долати труднощі, йти в ім'я Христа. Архієпископ Юзеф Жицінський згадав про звернення Святішого Отця Івана Павла II до українського і польського народів із закликом звільнитися від важкого минулого і зосередитись на тому, що єдне. Літургія завершилась подячним словом Блаженнішого Любомира.

Прес-секретаріат Глави УГКЦ

довідка

викликала занепокоєння у представників місцевої адміністрації Перемишлян. Тільки протягом 1925-1934 років у помешканні Ковчів було проведено 40 обшуків, половина з яких закінчувалася арештом та довшим чи коротшим терміном ув'язнення в Унівському монастирі.

Будучи відданим своєму народові, водночас ставав на захист прав представників інших національностей, які жили на території Галичини, зокрема поляків, євреїв. Особливим авторитетом і довірою він втішався в єврейському середовищі. Нехтуючи застереженнями окупаційної влади, він відвідував в гетто засуджених на смерть. Провів масове хрещення перемишлянських євреїв. За це у грудні

1942 року був заарештований і ув'язнений у львівській тюрмі на вул. Лонцького.

Під час перебування в тюрмі, зазнав допитів та тортур, внаслідок чого йому на деякий час йому відмовили ноги. Родина та друзі докладали чимало зусиль, щоби визволити його з ув'язнення; до цих старань також долучався Митрополит Андрей Шептицький.

Вихід на волю був можливий, якби він відмовився хрестити євреїв. Однак він не погодився написати таку розписку.

Через декілька місяців був переведений до концтабору «Майданек» біля Любліна. У цьому концтаборі продовжував душпас-тирську діяльність. Після Різдва 1944 року важко захворів. Помер 25 березня 1944 р.

НОВИНИ УАЦЦ

Презентація «Історії Христової Церкви в Україні» у Харківському літературному музеї

19 лютого 2004 р. Харківський літературний музей організував презентацію останньої книги архієпископа Ігоря Ісіченка «Історія Христової Церкви в Україні» (Харків: Акта, 2003). На презентації було звернено увагу на роль книги для усвідомлення читачами самотнього шляху Української Церкви, її місця в національному житті.

Були присутні працівники Харківського літературного музею, науковці, журналісти, студенти харківських вищих шкіл. Архієпископ Гор відповів на питання присутніх.

Вечір пам'яті Патріарха Димитрія

У Свято-Дмитрівському катехитично-пастирському центрі Харкова 25 лютого пройшов вечір спогадів про Святішого Патріарха. Промовці згадували про перебування Патріарха на Слобожанщині, про його високу внутрішню культуру, тверду віру, міцні національні переконання, людську чуйність і безпосередність, відвертість у стосунках. Підкреслювалося, що традиції Патріарха Димитрія і тепер є важливим чинником духовного життя єпархіяльної спільноти, — визнавали промовці.

Вшанування 190-річчя Тараса Шевченка

Консисторія Харківсько-Полтавської єпархії повідомляє, що заупокійна Служба Божа за Тарасом Шевченком буде відправлена в Свято-Дмитрівському храмі м. Харкова в поминальну суботу, 6 березня 2004 р., о 9.00.

Покладення представниками Харківсько-Полтавської єпархії квітів до пам'ятника Тарасові Шевченкові в Харкові на вул. Сумській відбудеться 9 березня 2004 р. о 12.00. Науково-богословська конференція «Творчість Тараса Шевченка на тлі помісної церковної традиції України» пройде в Свято-Дмитрівському катехитично-пастирському центрі м. Харкова (Полтавський шлях, 44) у середу, 10 березня 2004 р., з 13.00 до 17.00.

«Блаженні переслідувані за правду,

Зусиллями греко-католицької громади м. Скалат в цьому містечку Тернопільської області, відбулося урочисте відзначення 100-річчя з дня народження матері-ігумені Йосифи (Вітер).

Урочистості розпочалися Святою Літургією в храмі Преображення Господнього, яку очолив о. Роман Кузьменко, канцлер Тернопільсько-Зборівської єпархії, а співслужили о. Юрій Кіндзерський, парох греко-католицької парафії м. Скалат, о. Володимир Івашків, капелан сестер-студиток (м. Тернопіль), о. Роман Стадник, парох римо-католицької парафії св. Анни (м. Скалат), о. Михайло Буртник, декан Підволочиського району, отці-парахи з навколишніх сіл. У проповіді о. Роман підкреслив, що мати Йосифа «своїм прикладом заохочувала інших сестер наслідувати життя просте, скромне, убоге, але життя з Господом. Кожен, хто її знав, завжди згадує, наскільки вона була близькою до Бога, наскільки багато можна було прочитати в її очах, добрій, лагідній усмішці. Її лице випромінювало справжню Божу ласку, сяяло як правдиве сонце Божої доброти, любові, милосердя і справедливості».

Пізніше у приміщенні міської ради пройшло театралізоване дійство «Блаженні переслідувані за правду, бо їхнє Царство Небесне», в організації якого активну участь взяли викладачі місцевої музичної школи (У. Олійник, Н. Стефаняк, О. Малицька, Г. Задорожна, Л. Борис), молодь, а також мешканці містечка, які протягом довгих літ знали матір-ігуменю і досі зберігають про неї світлу пам'ять.

П. Ніна Вірченко

Учасники дійства розповіли про тернистий життєвий шлях матері-ігумені Йосифи, який проліг через сталінські тюрми та табори.

С. Анатолія (Івашків) — теперішня настоятелька дому сестер-студиток в с. Великі Гаї (Тернопільська обл.), яка після смерті матері Йосифи у 1988 р. протягом кількох років очолювала Святопокровський монастир у Львові,

— від усієї спільноти сестер-студиток подякувала за велику любов і шану до ігумені, яку виявили організатори та учасники урочистостей у Скалаті: «Кожен з нас — то є твір Господній, яким Він хоче прославити своє ім'я. І живемо ми не для себе, а для нашого Бога: Господь дуже гарно показав це на прикладі нашої матері-ігумені, яка все життя, до останнього віддиху, віддала Творцеві».

Я знала матір Йосифу ще з 1975 року, коли вступила до монастиря. Був то живий відбиток Христа: тиха, скромна, а одночасно — дуже сильною вдачі і характеру черниця. Черниця в повному розумінні цього слова. Жінка, яка цілковито віддала себе служінню Христові. Не жила для себе ні хвилини. Вона була завжди в турботах для інших... Дуже прошу від себе, від цілої нашої спільноти про молитву за її прославу, про свідчення, які прийдуть від вас під присягою правди про те, що ви її знали і якою ви її знали. Це не мусять бути похвали — це має бути правда, те, що ми бачили в житті. Це може бути і щось негативне. Це також підстава до святості. Бо це покаже, що

Господь може з людини зробити і завершити її потім святістю. Тому дуже прошу, може живий ще хтось, хто знав її, кому бабуся або мама говорили — зазначте: мені бабуся оповідала про ту сестру отак і отак. Це також є правдиве свідчення. Не мусять наші очі бачити ту людину. Це буде великим вкладом в справу отримання ще однієї заступниці для нашої України, Церкви, народу».

Від імені згромадження сестер-студиток у Львові виступила с. Юліта (Похудай) (у монастирі з 1969 року — у той час мати-ігуменя Йосифа перебувала в Скалаті). Вона розповіла, якою обдарованою була мати Йосифа, як чудово вишивала, співала, писала сценарії для вистав, пісні, і щедро ділилася своїм вмінням з оточуючими, якою життєрадісною людиною була, як вміла підбадьорити і добрим словом вселити надію.

На прославу Господа і в пам'ять матері-ігумені Йосифи пролунали такі дорогі її серцю колядки у виконанні тріо бандуристів «Струни серця» (Ірина Леськів, Марія та Ігор Самгальські) зі Львова.

Не залишив присутніх байдужими і виступ Ніни Вірченко, професора фізико-математичних наук Київського політехнічного інституту, яка особисто знала ігуменю Йосифу в часи перебування в спецтаборах Східного Сибіру: «Образ матері назавжди як маяк увійшов у моє життя. Минуло більше 50 років, а я бачу її й зараз — молоду, красиву, таку прекрасну і неповторну людину, таку незламну — справді вірну слугу і Бога, і України».

Справедливо пише О. Вітушинська

бо їхнє Царство Небесне»

у своєму листі з Франції: «...Я порушила тут питання про зарахування Матері Йосифи до лику святих». Страдницьке життя матері Йосифи, її багатогранна праця чекає нових і нових дослідників. Треба поспішати, поки ще живі люди в тих селах, де працювала мати, поки живі ще в'язні, з якими вона поневірялась по спецтаборах, доки живі черниці, що знали її особисто, бо фактично більша половина її діяльності залишилась тільки в пам'яті та серцях людей. Відтворити життя таких найкращих дочок і

Свята Літургія у храмі Преображення Господнього. В центрі — п. Віра Іванюта, одна з ініціаторів проведення урочистостей у Скалаті

синів нашого народу, дбати про їх славу та пам'ять — наш святий і високий обов'язок!»

Страшні дні перебування в тюрмі «Замарстинів» мати-ігуменя описала в книзі, яку видала, вірогідно, німецькою мовою, але жодного примірника її наразі не віднайдено. П. Ніна звернулася до присутніх з проханням допомогти в розшукуві цієї книги. «Це цінний документ свідчень про дії енкаведистів в останні свої дні на Львівщині», — підкреслила вона.

Наприкінці урочистостей парох м. Скалат Ю. Кіндзерський подякував присутнім за пам'ять про мати-ігуменю Йосифу: «Хай вона залишиться для нас правдивим світочем Божої любові, любові до людей і до своєї батьківщини».

Біографічна довідка

Мати-ігуменя Йосифа (в миру — Олена Вітер) народилася 4 січня 1904 р. в с. Миклашів на Львівщині в сім'ї викладача гімназії Василя та Марії Вітер з дому Раплинських.

Чимало біографічних деталей сто-

совно дитинства матері Йосифи ще потребують з'ясування та уточнення (зокрема, й точна дата народження). Відомо, втім, що дитячі роки вона провела в Києві.

Після загибелі батька в бою під Крутами, переїхала до Львова, де закінчила гімназію сестер-василіянок. Опісля — два роки навчання в медичному інституті.

У 1922 р. вступає до монастиря сестер-василіянок. Самовіддане служіння черниці Йосифи, її організаторські здібності, енергійність та розум привернули увагу Митрополита Андрея Шептицького, і у 24-річному віці (!) Йосифа (Вітер) стала наставницею новичок Святопокровського жіночого монастиря Студійського Уставу у с. Якторів, а з 1932 року — ігуменею монастиря.

Крім матірнього дому в Якторіві, сестри-студитки мешкали ще в 6 дочірніх домах: у Львові, Уневі, Великих Гаях, Брюховичах, Галичі, Підгайцях та Перемишлянах. При матірньому домі існував сиротинець, яким опікувалась і мати Йосифа. 1932-1939 — роки активної діяльності: при товариствах «Просвіта» та «Рідна школа», організація драмгуртка, створення дитячих садків та сиротинців, бібліотек у селах, організація навчання здібних сестер-черниць та багато іншого.

11 червня 1940 року — перший арешт. Слідство в замарстинівській тюрмі тривало понад рік.

Фрагмент театралізованого дійства у Скалаті

За цей час мати-ігуменя пережила 47 допитів, катування, знущання, інсценізація розстрілу. До травня 1941 р. — тюрма «Бригідки». 26 червня 1941 р. матері-ігумені пощастило вирватися на волю....

У час німецької окупації мати-ігуменя Йосифа переховувала і врятувала від смерті цілі єврейські родини, а в сиротинці — єврейських сиріт, які пізніше знайшли своїх рідних і виїхали до Ізраїлю. (У 1976 році мати-ігуменя Йосифа (Вітер) удостоєна найвищого звання ізраїльського народу — «Праведниця народів світу». На її честь в Єрусалимі на Алеї праведників у 1985 р. посаджено ялину).

Нагороди для матері-ігумені від єврейського народу

12 жовтня 1945 р. — другий арешт, слідство у Київській Лук'янівці. У квітні 1946 р. — засуд до 20 років каторги в концтаборах Східного Сибіру і Мордовії за сфабрикованою справою про начебто заплановані нею замах на життя Галана і двох чинів із МГБ. Після перегляду справи у 1953 р. обвинування в терактах знято і термін ув'язнення скорочено до 10 років. Звільнена 29 березня 1956 р. Реабілітована в серпні 1995 р.

Після звільнення жила в м. Скалат Тернопільської області, часто навідуючи Львів у справах спільноти.

Більш ніж три десятиліття, які їй залишилось прожити, вона була тим центром, навколо якого відроджувалося, гуртувалося й росло згуртування сестер-студиток.

В останнє десятиліття свого життя за зібрані до монастирської каси гроші, а частково завдяки реалізації посилок, що надходили з Ізраїлю від врятованих євреїв, Йосифа Вітер придбала декілька будинків у Львові, Яремчі, поблизу Бібрки задля того, щоб сестри могли провадити життя монашої спільноти хоча б невеликими групами.

Відійшла у вічність 15 листопада 1988 р. після важкої недуги на 84 році життя. Похована під Львовом на Брюховицькому цвинтарі (22 поле).

ЕКУМЕНІЧНІ НОВИНИ

Патріархат незгоди?

Православні Церкви проти встановлення католицького патріархату на Україні

Деякі західні періодичні видання минулими днями досить активно обговорювали тему еventуального утворення на Україні католицького патріархату і пов'язаних з ним питань та проблем, головню католицько-православних відносин. Приводом для чергового витка дискусій на цю тему стало оприлюднення на початку цього місяця італійською пресою нерозголошеного офіційно листа, що його Константинопольський Патріарх Варфоломей I надіслав Папі Римському Івану Павлу II. У цьому листі, написаному ще в листопаді минулого року, почесний предстоятель світового православ'я заявив, що еventуальне надання Ватиканом Українській Греко-Католицькій Церкві статусу патріархату неминуче загострить і без того не найкращі православно-католицькі відносини і унеможливить на практиці діалог між двома Церквами.

За даними закордонних інформаційних агенцій, редакція відомого журналу «30 Giorni» віднайшла грецьку версію цього листа

на інтернет-сайті Константинопольського патріархату і з власної ініціативи переклала його на італійську мову.

Приводом для написання листа мог-

Делегація Ватикану у резиденції московської патріархії

Зустріч кардинала Вальтера Каспера та керівника РПЦ Алексія II

ло бути послання голови Папської Ради сприяння християнській єдності кардинала Вальтера Каспера до Патріарха московського Алексія II, в якому пропонувалося спільне обговорення суперечливих питань, пов'язаних з можливим утворенням греко-католицького патріархату. Предстоятель РПЦ зі своєї сторони розіслав копії цього послання Варфоломею I та головам інших помісних православних Церков.

Встановлення у Києві католицького патріархату «викличе бурхливу реакцію зі сторони православних Церков» і «знищить будь-які спроби продовження богословського діалогу між католиками і православними», — йдеться в опублікованому листі. На думку Варфоломея I, такий крок «шттовхне Церкви в атмосферу ворожості, яка мала місце ще кількадесят років тому». «Потрібно запевнити народ України і всіх православних, що Ваша Святість не планує утворення на Україні католицького патріархату», — у доволі різкій формі підкреслив автор листа.

Історична довідка

Першим, хто отримав цей титул 23 грудня 1963 року, був кардинал Йосиф Сліпий. 1984 року його змінив на цьому посту кардинал Мирослав-Іван Любачівський. Третім Верховним Архієпископом Львова є, починаючи з 25 січня 2001 року, кардинал Любомир Гузар.

Варто додати, продовжує КАІ, що українські греко-католики, не чекаючи на офіційне рішення Ватикану, віддавна називають своїх зверхників Патріархами. Для обґрунтування своїх прагнень, посилаються на те, що УГКЦ, яка налічує близько 7 млн. вірних, є найчисельнішою серед східних католицьких Церков. Крім того, чимало українців вважають, що ранг патріархату належиться УГКЦ як Церкві-мучениці, яка протягом довгих десятиліть зазнавала важких

переслідувань, після того, як була оголошена в СРСР поза законом, а її майно і паству передано в лоно РПЦ. В УГКЦ існує думка, що надання їй статусу патріархату було б даниною шани для цієї Церкви, яка ціною величезних жертв залишалася вірною Папі і Апостольській Столиці.

В Католицькій Церкві на даний час є шість східних патріархатів: халдейський, коптський, маронітський, мельхитський, вірменський і сирійський. Всі вони існували вже на момент постановня цих східних католицьких Церков. Якби Папа утворив греко-католицький патріархат на Україні, це була б перша структура такого роду, утворена в наш час, а також перша та єдина в Європі, в той час як вищезгадані патріархати існують виключно на Близькому і Середньому Сході та в Єгипті.

Намагання піднести УГКЦ до статусу патріархату, а отже, найвищого щабля, можливого для локальної католицької Церкви східного обряду, тривають вже багато років — від часу понтифікату Павла VI.

Тоді, у 60-70-их роках ХХ ст., з огляду на можливе ускладнення у відносинах Ватикану з Москвою, які лише почали встановлюватися, ідея надання УГКЦ статусу патріархату отримала відмову.

Бажаючи якоюсь мірою компенсувати українським греко-католикам розчарування, завдане цією відмовою, пише, зокрема, польське інформаційне агентство КАІ, Папа Павло VI надав предстоятелю цієї Церкви, яка тоді діяла легально лише в еміграції, ранг Верховного архієпископа Львова — перший такого роду титул в католицькій Церкві.

Віце-ректор Папського інституту східних досліджень о.-езуїт Роберт Тафт: «Єдиною можливою метою екуменізму є канонічне сопричастя»

З 17 по 23 лютого тривав візит до Москви кардинала Вальтера Каспера, голови Папської ради сприяння християнській єдності.

Програмою цього візиту було заплановано, зокрема, зустрічі з керівником РПЦ патріархом Алексієм II та митрополитом Кирилом, який очолює відділ зовнішньо-політичних відносин московського патріархату. Незадовго до цього візиту отець-езуїт Роберт Тафт, один з відомих фахівців з Літургії, давній учасник діалогу між Східною і Західною Церквами і один з провідних експертів з Православ'я у Католицькій Церкві, дав інтерв'ю агентству «National Catholic Reporter» (США). Пропонуємо до вашої уваги витяги з цього інтерв'ю.

Запитання: Які докази існують на користь утворення патріархату Греко-Католицької Церкви на Україні?

Відповідь: Це природний крок, коли Східна Церква набуває певної стійкості, єдності, сили тощо. Більше того, в Православній Церкві такі речі відбувалися доволі часто і всупереч канонічним правилам. Наприклад, у Болгарії віруючі підпорядковувались Константинопольському Патріархату, який, у відповідності до православної практики, нав'язував їм грецьке священноначальство.

Так було до того часу, поки Болгарська Православна Церква не оголосила про свою незалежність і заявила про утворення власного Патріархату. Константинополь відмовлявся визнати його до того часу, поки не стало очевидно, що це безперспективно, і тоді статус Болгарського Патріархату був визнаний. Відверто кажучи, я завжди радив українським вірним йти за цим прикладом: встановити Патріархат і існувати в його рамках. Ясна річ, це можливо лише за умови цілковитої підтримки серед єпископату (...)

Запитання: Чому Патріархат має бути утворений у Києві, а не Львові, де традиційно була сильною Греко-Католицька Церква України?

Відповідь: Необхідно розуміти наступне. Кожен, хто хоч трохи знайомий з історією, знає, що Київ, «Київська Русь» — це серце православ'я для східних слов'ян...

Крім того, був час, коли вся Західна Україна була у сопричасті з Римом, і резиденція ієрарха розташовувалась в Києві. Не можна стверджувати, що в Києві не було українського католицького єпископа, київського митрополита. Однак це питання неможливо розв'язати лише зверненням до історії. Історія навчає нас, але не визначає норми...

Київ для України — те саме, що Париж для Франції. Львів, поза всяким сумнівом, чудове місто, однак це певним чином «тиха гавань». Ми говоримо про Церкву, яка поширилась далеко за межі старих кордонів Галичини, іншими словами, за колишні межі Західної України.

Зараз вірних греко-католиків можна зустріти не лише на Східній Україні але й по всій Росії, у Казахстані. І ці люди мають право сповідувати свою віру.

Більше того, УГКЦ є найчисельнішою Церквою країни, чи Східною, чи Західною, — і ця обставина замовчується. Якщо запитати прибічників московського патріархату в Україні, наскільки чисельною є їхня Церква, вони скажуть: «310 парафій». Однак, на запитання про те, хто ходить до церкви, вони скажуть: «Невідомо».

«Східна статистика» — це своєрідний оксюморон. А українських католиків характеризує те, що вони відвідують служби і твердо сповідують свою віру. Чому ж Російська Православна Церква так болісно сприйняла те, що ця частина її території перейшла до Католицької Церкви? Бо саме тут розташовувались її фінансові джерела. Спробуйте зібрати дані про те, скільки священнослужителів із Західної України були рукоположені в РПЦ від часів другої світової війни аж до останнього часу. Безумовно, співвідношення їх числа до чисельності православного населення виявиться вкрай непропорційним.

Запитання: Що саме може вик-

ликати занепокоєння РПЦ у зв'язку з ідеєю утворення українського католицького патріархату?

Відповідь: Вони розглядають представників інших Церков як свою власність, яку у них відвоювали чи відняли хитрістю або ж силою. Однак вони не в стані зрозуміти, що неможливо творити історію таким чином. Уявіть собі, що ви поїхали до Греції погрітися на сонечку, і раптом якийсь несповна розуму показує на вас пальцем, буцімто ви брали участь у IV хрестовому поході. Більшість мешканців західних країн навіть не знають, що був такий похід...

Ми маємо справу з людьми, які ставляться до історії так, немов вона творилася вчора. Дозвольте навести класичний приклад Англійської Церкви.

Невже хто-небудь вважає, що Генріх VIII влаштував «всенародний референдум» для того, щоб подивитися, чи не бажають католики Англії вийти з-під впливу Рима? Ні, одного дня вони прокинулись, вже не будучи католиками. Однак це було 500 років тому. Ясна річ, це не означає, що сьогодні Католицька Церква може вторгнутися на територію Англії і змусити народ повернутися в її лоно.

Те ж саме стосується і сучасної ситуації на Україні. Греко-католики належали до Католицької Церкви з 1596 року і не мають наміру зрікатися своєї конфесії.

РПЦ пропонують наступне: східним католикам слід запропонувати «вільний вибір»: або вони приєднуються до Православної Церкви, або ж до Латинської — і цей вибір не можна сприймати всерйоз. Це однаково, що запропонувати, скажімо, афроамериканцям з Джорджії «вільний вибір»: виїхати до Албанії або до Уганди — на тій підставі, що їх африканські предки осіли колись в США. Цілком можливо, що їм хотілося б залишитися там, де вони народились, — в добрій старій Джорджії. Слова «вільний вибір» звучать тут як знущання.

Запитання: Але РПЦ стверджує, що Унія 1596 року була ліквідована

в 1946 році...

Відповідь: Всі знають, що це була за комедія. Навіть НКВД, який організував цей акт, проговорився про свої плани у пресі. Загальновідомо, що всі католицькі єпископи були заарештовані, — однак чи міг існувати Синод без єпископів? Ті двоє чи троє єпископів, які були рукоположені в Православній Церкві, не були католицькими священнослужителями і, отже, не мали права очолювати Синод. Ця обставина усім відома.

Запитання: На що може розраховувати у Москві кардинал Вальтер Каспер?

Відповідь: Діючи в душі тієї відвертості, яка проявилася в його статті, що згодом була перекладена на різні мови і опублікована в журналі «Civiltà Cattolica», коли РПЦ висловлювалась проти утворення католицьких єпархій у Росії, він зміг прокласти шлях вперед.

Це вірний шлях. На європейській території Росії мешкають понад 300 тисяч католиків, і 65 тисяч з них — мешканці Москви.

Абсурдно стверджувати, що Церква не має права утворювати тут свої єпархії, особливо, якщо врахува-

ти те, що Російська Православна Церква призначає своїх митрополитів всюди, де їй заманеться.

Візьмімо для прикладу Австрію. Католицька єпархія існувала у Відні з часів першого тисячоліття, а РПЦ призначає свого митрополита не просто з титулом «у Відні», а таки «Віденського». І це тоді, коли у всій Австрії не налічується і 5 тисяч православних... Чиєю ж тоді канонічною територією є Відень?..

Те, на що може розраховувати Каспер, — це поновлення діалогу. Те, що йому необхідно зробити, — це запевнити Москву в тому, що Католицька Церква розглядає РПЦ як Церкву-сестру, що ми тут лише для того, щоб опікуватися католиками, і не маємо наміру лізти в чужий город. Про це говорилося тисячу разів...

РПЦ дуже важко прийти до усвідомлення реальності. Вони неможуть розуміють уроків історії. Наприклад, у Сибіру мешкає величезне число католиків. Як вони потрапили в той край? Їх звозили туди в товарних вагонах. Давайте ж дивитися правді в очі...

І якщо сьогодні католицькі єпископи з'явилися в тих регіонах, де їх не було до революції, то лише з однієї

причини, про яку вже йшла мова — людей звели в ці місця у товарних вагонах, а не тому що Папа Римський гнав їх туди.

Запитання: Однією з цілей екуменічного руху після II Ватиканського собору є досягнення структурної єдності. Це нездійсненна мрія, якщо говорити про православну Церкву?

Відповідь: Ні, це невірно. Все залежить від того, що мати на увазі. Єдиною можливою метою екуменізму слід вважати канонічне сопричастя...

Запитання: А яким чином можна досягти канонічного сопричастя?

Відповідь: Передусім повинно бути чітко зрозуміло, що це все, чого ми прагнемо.

Запитання: Коли ми зможемо цього досягти?

Відповідь: Не знаю. Найімовірніше, я не доживу до того часу... Мабуть, повинно минути ще кілька століть.

Ми повинні прагнути домовленості з Московією, але й протилежна сторона повинна піти нам назустріч. І не має значення, подобається їм це чи ні...

Власний переклад з англійської мови

Голова Папської ради сприяння християнській єдності відвідав Москву і зустрівся

Кардинал Вальтер Каспер

На запрошення Конференції католицьких єпископів Росії 17-23 лютого Москву відвідав кардинал Вальтер Каспер, голова Папської Ради спри-

яння християнській єдності. Його супроводжували секретар Папської Ради монс. Брайан Фаррелл і співробітник Східної секції цього відомства Римської Курії о. Юзеф Май.

У вітальному слові, виголошеному в аеропорту «Шереметьєво-2» безпосередньо після прибуття, кардинал Вальтер Каспер відзначив: «Наша мета — встановлення дружніх стосунків між двома Церквами [Католицькою і Православною]. У Російській Православній та Католицькій Церкві спільні цінності — гуманітарні та християнські — і ми хочемо співпрацювати задля зміцнення цих цінностей у Європі».

18 лютого в римо-католицькому кафедральному соборі Непорочної Зачаття Пресвятої Діви Марії відбулася зустріч кардинала Вальтера Каспера зі священниками та чернецтвом католицької архієпархії Божої Матері (з центром у м. Москві), на якій

кардинал виступив з доповіддю «Православ'я та Католицька Церква. 40 років після оприлюднення Декрету II Ватиканського Собору про екуменізм «Unitatis redintegratio».

19 лютого Кардинал Вальтер Каспер зустрівся з головою Відділу зовнішньо-церковних зв'язків Московського Патріархату митрополитом Смоленським і Калінінградським Кирилом (Гундяєвим).

23 лютого делегація Ватикану відвідала Кремль та резиденцію

Богослужіння в римо-католицькому кафедральному соборі м. Москви

Кардинал Вальтер Каспер:

«Остаточне рішення завжди приймає Святіший Отець»

Запитання: *Ваше Високопреосвященство, інформаційні агенції вже оприлюднили виступ Патріарха Алексія II на вашій останній зустрічі. На жаль, журналісти були видалені із зали одразу після того, як закінчив говорити Патріарх, тому не змогли почути і опублікувати Ваші слова. Що Ви могли б відповісти на критику Католицької Церкви?*

Відповідь: Найперше, я хотів би сказати, що ціную сам факт того, що я був прийнятий на аудієнції Патріархом Алексієм II. Це вже добрий знак, бо зі самого початку не було певності, що ця зустріч взагалі відбудеться...

Друге, що хотілося б відзначити — я завжди ціную, коли людина говорить відверто. Він пояснив свою позицію, однак те, що він сказав на початку зустрічі, коли були присутні журналісти, не стало для мене новою. Бо ми чуємо це вже багато років. Тому мені залишалося тільки сказати те, що я казав завжди. Я сказав: «Дякую за пояснення, але можу Вас

запевнити, що Римський Апостольський Престол залишиться на своїх позиціях; те, що проголосив II Ватиканський Собор, залишається дійсним і надалі; ми вважаємо Православну Церкву Церквою-сестрою і хочемо братерських стосунків. Про це я говорив духовенству на зустрічі в кафедральному соборі, на зустрічі з єпископами я нагадав про документ комісії «Pro Russia». Звичайно, я знаю, що є окремі особи, які не дотримуються цих постанов, але так було завжди — неможливо контролювати всіх. Прозелітизм в Росії — це не наша політика і не наша стратегія, більше того, він суперечить політиці Римського Апостольського Престолу. Слід розрізняти випадки, коли православний хоче стати католиком, керуючись власним вибором. Але подібні випадки трапляються і в нас — є католики, які переходять в Православну Церкву. Звичайно, нас такі випадки не тішать, але ми повинні визнавати релігійну свободу, свободу совісті»...

Запитання: *А як з Греко-Католицьким Патріархатом на Україні?*

Відповідь: Перед своїм візитом до Росії я розмовляв про це зі Святішим Отцем і держсекретарем Римського Апостольського Престолу кардиналом Анджело Содано. Незадовго перед тим до нашого відома було доведено позицію РПЦ з цього питання. Я запевнив Патріарха, що ми серйозно поставимося до цих аргументів, коли прийматимемо рішення. Ми не хочемо розриву стосунків з Православними Церквами, навпаки, ми хочемо зміцнити ці стосунки. Мені здалося, що Патріарха задовольнила така сповідь. Я також сказав, що з тверджень Православних Церков впливає, що Святіший Отець вирішив створити Греко-Католицький Патріархат, проте насправді, Папа доручив мені лише провести консультації з цього питання. На даний момент жодного рішення не прийнято. Тепер у нас є аргументи православної сторони, ми їх будемо вивчати, але в жодному разі не припинимо наших відносин.

Запитання: *Вчора один право-*

Закінчення на стор. 18

з керівництвом РПЦ

Зустріч кардинала з митрополитом Тадеушем Кондрусевичем, головою Конференції католицьких єпископів Росії

Патріарха Московського Алексія II. Кардинал Вальтер Каспер зустрівся з керівником РПЦ і мав з ним тривалу розмову.

Історико-біографічна довідка

Вальтер Каспер народився 5 березня 1933 р. в м. Гейдельгейм (Німеччина). Рукоположений на священника 1957 р. Майбутній кардинал навчався в Тюбінгенському університеті, де згодом викладав догматичну теологію. У 1987 р. о. Вальтер Каспер викладав у Католицькому університеті Вашингтона. Єпископська хіротонія відбулася 1989 року, а в лютому 2001 р. його піднесено в сан кардинала.

1979 р. Вальтер Каспер, в числі 12 католицьких богословів, брав участь у роботі комісії «Віра і Порядок» у Всесвітній Раді Церков. У 1994 р. — призначений співголовою Лютерансько-католицької ради з єднання, а у квітні 1989 р. — секретарем Папської Ради сприяння християнській єдності. 3 березня 2001 р. Папа Римський Іван Павло II призначив кардинала Каспера головою цієї Ради.

Папська Рада (раніше — Секретаріат) сприяння християнській єдності був створений блаженним Папою Іваном XXIII 5 червня 1960 р. в motu proprio «Superno Dei nutu». Після закінчення II Ватиканського Собору Секретаріат було знову затверджено Папою Павлом VI в motu proprio «Finis Concilio».

Папська Рада сприяння християнській єдності підтримує стосунки з іншими церковними спільнотами, займається витлумаченням і втіленням в життя засад екуменізму. Через спостерігачів Рада бере участь в зборах християн інших конфесій і запрошує їх на зустрічі, організовані нею. У питаннях віри Рада діє в тісному співробітництві з Конгрегацією віровчення; в питаннях стосунків з некатолицькими Церквами Сходу — прислухається до думки Конгрегації Східних Церков.

Глава УГКЦ кардинал Любомир Гузар: «Ми не бажаємо визнання Патріархату за будь-яку ціну»

«Ми не бажаємо визнання патріархату за будь-яку ціну», — сказав Глава УГКЦ кардинал Любомир Гузар в інтерв'ю американському агентству CNS. Розмова стосувалася результатів нещодавнього візиту до Москви кардинала Вальтера Каспера.

«Офіційні особи у Ватикані вважають, що Папа не дасть згоди на встановлення греко-католицького патріархату на Україні через негативну реакцію Православних Церков і міркування безпеки для католиків у Росії. У мене немає сумнівів, що Папа бажає встановлення Патріархату, однак він також бажає підтримувати відкритим діалог з Православними Церквами», — розповів Глава УГКЦ.

Папа із захопленням ставить до

УГКЦ і традиції християнського Сходу (в тому числі, традиції патріаршого управління, яка існує у зрілих Східних Католицьких Церквах). Однак всі 25 років свого понтифікату Іван Павло II прагнув також поліпшити відносини з Православними Церквами, продовжує CNS.

У липні 2002 року Синод Єпископів УГКЦ звернувся до Папи з проханням визнати греко-католицький патріархат. Перед тим, як прийняти відповідне рішення, Папа Іван Павло II доручив керівнику Папської ради сприяння християнській єдності Вальтеру Касперу з'ясувати, якою буде реакція православних. Запит, скерований керівнику відділу зовнішньо-церковних відносин московського патріархату митрополиту Кирилу, був, за рішенням патріарха Алексія II «розісланий предстоятелям помісних Православних Церков з проханням дати відгук про позицію стосовно намірів заснувати даний Патріархат». Реакція виявилась негативною, зокрема, було заявлено, що «створення греко-католицького патріархату на Україні зашкодить православно-католицьким відносинам і породить

недовір'я та підозру».

Припинення православно-католицького діалогу — не єдина евентуальна перепона, з якою змушений рахуватися Ватикан: адже «заручниками» українського фактора можуть виявитися і католики, що мешкають в Росії та ще деяких країнах. Якщо російський уряд прийме до уваги незадоволення Московського патріархату, то видача віз священникам-іноземцям, повернення власності католикам і дозвіл на будівництво нових храмів або опиняться під запитанням, або будуть припинені зовсім, продовжує агентство CNS.

«Безумовно, ми не бажаємо визнання Патріархату будь-якою ціною, ми не хочемо змушувати страждати інших, — зазначив кардинал Гузар. — Ми не бажаємо, щоб наш Патріархат виявився вирішальним ударом по єдності, навпаки, завдяки йому ми зможемо працювати в цій галузі «на рівних» з православними Церквами, які очолюються Патріархами. Глава УГКЦ поза тим підкреслив, що «Патріархат — це не нагорода, а душпастирська необхідність».

Переклад з англійської

Закінчення. Початок на стор. 17

славний священник, фахівець з католицтва, заявив журналістам, що для православного світу недостатньо, щоб думка Церков була просто взята до уваги Ватиканом, нехай навіть щонайсерйознішим чином. Мовляв, необхідною умовою утворення Патріархату є згода Православних Церков. Чи прийнятною є така позиція для Римського Апостольського Престолу?

Відповідь: Послання від Православних Церков надійшли не так давно, тому потрібно, щоб минув якийсь час перед тим, як відповісти на них. Це перше. Друге, ми приймаємо рішення автономно. Такі відповіді носять рекомендаційний характер, ми беремо їх до уваги, щоби не припиняти стосунків. Остаточне рішення завжди приймає Святіший Отець, я не можу цього зробити.

Запитання: *Яким буде склад майбутньої змішаної православно-католицької комісії, про створення якої йшлося під час Вашої зустрічі*

з митрополитом Кирилом?

Відповідь: Так, це було одним з пунктів, які ми обговорювали, тому, що він згадав про прозелітизм, і я йому сказав: «Давайте створимо комісію, щоб обговорити конкретні випадки. Ми не можемо говорити про прозелітизм загалом. Ця комісія буде створена на місцевому рівні Конференцією католицьких єпископів і московським патріархатом, до неї увійдуть також спостерігачі від католицької спільноти Москви, представник Патріархату і спостерігач від Риму. Подобиці ще треба обговорити, але вже можна сказати, що комісія матиме робочий характер. Я планую ознайомити з цим задумом архієпископа Тадеуша Кондрусевича.

Запитання: *Ми розмовляємо з Вами вже після того, як відбулися заплановані робочі зустрічі. Як попередньо Ви б оцінили підсумки Вашого візиту? Чи можна сказати, що в стосунках між Католицькою і Російською Православною Церква-*

ми розпочато нову сторінку?

Відповідь: Я сподіваюся на це, як сподівався з самого початку візиту. Звичайно, зараз неможливо дати вичерпну відповідь, але ми продовжуватимемо діалог на різних рівнях, тепер ще й у комісії, яка створюється спільно.

Я сподіваюся, як сподівається і Святіший Отець, що Церкви прямуватимуть шляхом примирення і єдності, адже в сучасному світі надто багато конфліктів. Я підкреслив і на сьогоднішній зустрічі, що Церкви повинні співпрацювати в Європі. Адже в Російської Православної і Католицької Церков спільні гуманітарні і християнські цінності, а вони в сучасній Європі поставлені під сумнів, тому недостатньо діяти нарізно.

Кардинал Вальтер Каспер відповідав на запитання кореспондентів католицької газети «Свет Евангелия» (м. Москва)

Переклад з російської

НОВИНИ З ВАТИКАНУ

**«Генетика мусить шанувати гідність людської особи»:
послання Папи на Всесвітній день хворих**

У своєму посланні на 12-ий Всесвітній день хворих Папа Римський Іван Павло II нагадав, що дата для проведення цього дня — 11 лютого — обрана Церквою не випадково, — адже саме цей день є святом Матері Божої Лурдської — заступниці хворих і страждаючих. У щорічному зверненні на Всесвітній день хворого Святіший Отець особливим чином торкнувся проблем сучасної генетики, у зв'язку з чим підкреслив, що ця наука «мусить шанувати гідність людської особи».

«Будь-який справжній поступ в генній інженерії, який, безумовно, слід заохочувати, мусить завжди з пошаною ставитись до прав і гідності особи від самого її зачаття (...) Ніхто не може привласнити собі право на знищення людського життя або безкарне маніпулювання ним», — пише далі Іван Павло II.

З нагоди Всесвітнього дня хворих Святіший Отець подякував усім, хто заангажований у душпастирстві здоров'я: від єпископів до священників та черниць, що працюють як сестри ми-

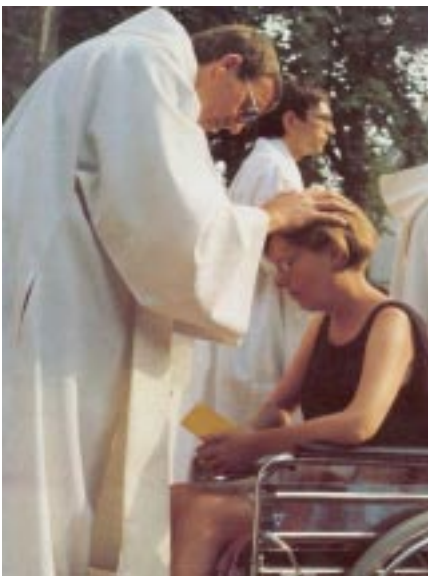
товленням ліків, які були б доступними для найбідніших людей.

Звертаючись до місця основних святкувань щорічного Дня хворих, Папа нагадав про подію 11 лютого 1858 року, коли Матір Божа явилася бідній селянській дівчині Бернардеті Субіру із загубленого у французьких Піренеях містечка Лурд, який відтоді став місцем численних паломництв. Папа підкреслив, що саме в Лурді Марія бажала показати свою особливу материнську любов і опіку над страждаючими та хворими. «Якщо Ісус є джерелом Життя, яке перемагає смерть, то Марія є турботливою Матір'ю, що йде назустріч очікуванням своїх дітей, вимолюючи для них душевне і тілесне здоров'я. Саме такими є справжнє значення та сенс численних тілесних і душевних зцілень, які відбуваються в Лурдському гроті», — пише Папа у своєму листі. І продовжує: «Однак ще дивовижніші речі відбуваються в душах віруючих, які відкриваються назустріч Її Синові Ісусові, Який і є правдивою відповіддю на найглибші очікування людського серця».

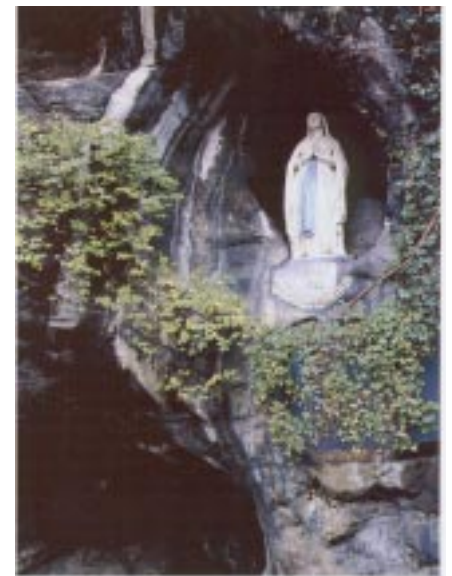
«Дух Святий, який в момент вполчення Слова осінив Її своєю тінню, перемінює душі незлічених хворих, які прибігають до Неї. Навіть тоді, коли не отримують дару фізичного

зцілення, завжди можуть здобути інші, значно цінніші дарунки: навернення серця, джерело миру і внутрішньої радості. Той дар перемінює їх життя, чинить їх апостолами Христового хреста, який є знаком надії навіть в хвилинах найважчих і найдошкульніших випробувань», — підкреслив Святіший Отець.

Іван Павло II встановив Всесвітній день хворих у 1992 році. Тоді ж було визначено його дату: 11 лютого — свято Матері Божої Лурдської. Вперше відзначення Всесвітнього дня хворих відбулося 1993 року власне у Лурдському санктуарії, наступний — 1994 року — на Ясній Горі у Ченстохові (Польща). Відтоді цей день щороку проходить в якійсь відомій марійській святині на різних континентах. Папа щоразу звертається до учасників Всесвітнього дня хворих з посланням, яке відчитує на місці його особистий душпастирства працівників охорони здоров'я. Протягом кількох останніх років префектом цього підрозділу

лосердя, за їх свідчення смерті і воскресіння Господа в образі людського терпіння та болю. Папа висловив також вдячність усім працівникам охорони здоров'я, лікарям та середньому медичному персоналу, а також науковцям, зокрема тим, які працюють над винайденням нових ліків, а також виго-

римської курії є кардинал Хав'єр Лозано Барраган, а власне Рада була встановлена спеціальним папським документом *motu proprio* від 1985 року.

За повідомленнями КАІ.
Переклад з польської мови
Зоряни Курдини

Фільм Мела Гібсона «Страсті Христові» виходить на європейські

Попільна середа, перший день Великого Посту в католицькій Церкві, який цього року випав на 25 лютого, став днем всесвітньої прем'єри нового фільму відомого американського режисера і актора Мела Гібсона — фільму, що викликав шквал дискусій і різких звинувачень на свою адресу задовго до виходу на екрани і навіть задовго до завершення роботи над ним: факт, що не має прецедентів в історії кіномистецтва. Йдеться, ясна річ, про фільм «Страсті Христові» — розповідь про останні 24 години земного життя Ісуса Христа.

Критика фільму відбувається у двох площинах: по-перше, автора звинувачують в антисемітизмі — тобто, трактуванні євреїв як прямих винуватців смерті Ісуса; по-друге, в «брутальному натуралізмі» тих сцен, де показано катування Спаси.

Сам Мел Гібсон завжди рішуче відкидав будь-які звинувачення в антисемітизмі на свою адресу і підкреслював, що керувався під час роботи над фільмом виключно міркуваннями біблійного реалізму, а також бажанням допомогти людям наблизитись до Христа. Виконавиця ролі Марії, римська актриса Майя Моргенштерн, чий батьки пережили голокост, рівно ж не вважає фільм антисемітським. Так, в інтерв'ю агентству «Асошіейтед Прес» вона зазначила, що тут «йдеться радше про маніпулювання народом зі сторони його релігійних лідерів».

Стосовно звинувачень у надмірній жорстокості деяких сцен фільму, Мел Гібсон пояснив це наступними словами: «Я вважаю, що мука Христова перевищила будь-яку міру терпіння, і що таким чином можна усвідомити всю неймовірну велич жертви Ісуса».

Своє слово в дискусії щодо фільму сказала і Апостольська Столиця, представники якої виступили із підтвердженням історичної достовірності фільму. Папа Римський Іван Павло II сказав після перегляду стрічки: «Саме так все і було». Патрік Фолле, президент Папської ради у зв'язках з громадськістю зазначив, що фільм «Страсті Христові» справив на нього дуже глибоке враження і що він не побачив там жодного натяку на

антисемітизм. Ще раніше єпископ Даріо Кастріллон Ойос, префект ватиканської конгрегації у справах духовенства, назвав фільм Мела Гібсона «тріумфом мистецтва і віри».

«Пієта» Мікеланджело, фрагмент

У рамках європейської прем'єри, 5 березня відбудеться показ фільму «Страсті Христові» і в сусідній Польщі.

Незавдовго перед цим релігійно-інформаційне агентство КАІ (*Katolicka agencja informacyjna*) опублікувала висловлювання на цю тему деяких авторитетних експертів у галузі біблістики та представників різних релігійних деномінацій країни. Слід зауважити, що у Польщі, як і в США та в тих європейських країнах, де кінострічка широко обговорювалася у пресі, існують розбіжності у поглядах щодо історичної і мистецької цінності твору: якщо професор Вальдемар Хростовський, відомий бібліст і католицький священник, називає фільм «Страсті Христові» шедевром кіномистецтва, майстерним з теологічної і релігійної точки зору», то представник єврейської спільноти країни Пьотр Кадлчик, хоч і не вважає фільм антисемітським, однак зазначає, що із занепокоєнням очікує наслідків, які він може викликати.

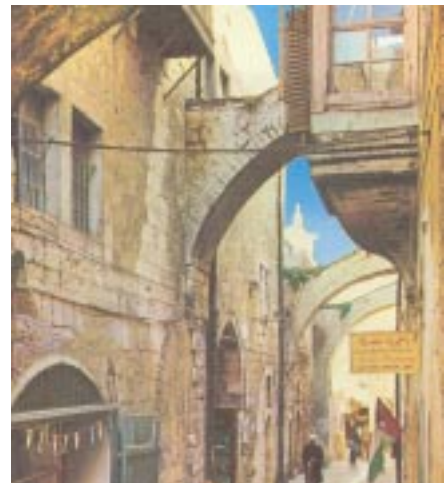
За словами о. Хростовського, який є автором польського тексту діалогів фільму, твір Гібсона назавжди увійде в історію кіно. «Страсті Христові» постали із глибокої віри і для того,

щоб будувати віру. Це — фільм специфічно християнський і глибоко католицький, а водночас універсальний», — продовжує свою думку експерт.

Під час прес-конференції у Варшаві професор зізнався, що не любить оглядати «біблійні фільми», бо вони зазвичай є досить «поверхневими та нудними». Тимчасом Мел Гібсон створює глибокі і психологічно достовірні портрети, як Ісуса та Марії, так і решти персонажів. Великою цінністю фільму є показ того, що межа добра і зла пролягає не поміж окремим середовищами: юдеями чи язичниками, але через людське сумління. О. Хростовський особливо відзначив роботу Майї Моргенштерн, яка відтворила образ Матері Божої, за показ того, що «в Марії відбувся перехід від юдейської надії до надії християнської».

Професор підкреслив, що фільм знято з великим трепетом перед лицем таємниці терпіння. Водночас він піддав критиці тих, хто звинувачує фільм у брутальному натуралізмі. За його словами, такі звинувачення — лицемірні хоча б тому, що ті самі люди і не думають протестувати проти величезної кількості насилля і брутальності в інших фільмах. Зважуючись на перегляд «Страстей», глядач повинен усвідомлювати, що на нього чекає: розповідь про муку Христа, підкреслив професор.

«Це фільм майстерний з теологічної і релігійної точки зору», — продовжив бібліст. За його словами у фільмі, що розповідає про останні

Via Dolorosa в Єрусалимі — тут пролягла Хресна дорога Христа на Голгофу

екрани: дискусії розгорілися з новою силою

години життя Ісуса, крім використання євангельських текстів, чітко видно не лише вплив християнських містиків, але й глибоке знання юдейської традиції. Зворушливим для глядачів може бути також і можливість почути, як Ісус, своєю рідною мовою, розмовляє зі Своєю Матір'ю чи встановлює Євхаристію. (Слід нагадати, що всі діалоги в оригінальній версії фільму звучать виключно арамейською мовою).

Під час зйомок фільму: ліворуч — виконавець головної ролі Джеймс Кавіцель, праворуч — режисер Мел Гібсон

Стосовно суперечки щодо так званого антисемітизму «Страстей», що розгорілася в мас-медіа, професор пояснив, що потрібно розрізнати теологію та історію: у *теологічній площині всі люди є відповідальними за смерть Ісуса*, в той час як *в історичній площині страту Христа здійснили конкретні люди* — однак це були «не євреї, а деякі з-поміж євреїв і не римляни, а деякі з-поміж римлян».

Речник єврейської спільноти Пьотр Кадлчик у свою чергу зазначив, що хоча, на його думку, фільм Мела Гібсона не є антисемітським, однак повз нього не можна пройти байдуже. Він досить негативно висловився про «натуралізм фільму», особливо в сценах бичування Христа, які назвав «потворно брутальними і жахливими», і сказав, що сподівається ніколи більше не оглядати в кіно подібних сцен. Речника єврейської спільноти Польщі зазначив, що із з занепокоєнням очікує наслідків, які може мати фільм, і має сумніви щодо відповідності євангельським текстам деяких сцен, наприклад, вкинення Ісуса до льоху чи звернення Марії до римлян з проханням про допомогу.

Представник лютеранської Церкви Польщі Марцін Брошка підкреслив,

що «Страсті Христові» є фільмом католицьким — для католиків і лютеранським — для лютеран, бо мука Христова є спільним елементом релігійності для всіх християнських конфесій. Водночас він відзначив, що мистецтво привчило нас до надто адораційного погляду на хрест. Натомість фільм Гібсона є цілком іншим: сповненим крові, болю, терпіння, таким що ламає звичку, до якої нас привчено протягом двадцяти століть, саме тому він і пробуджує контрверсії. Стосовно сцени, в якій Пілат говорить про Ісуса: «Ессе homo» («Ось людина»), звертаючись до юрби і римських воєнків, речник лютеранської Церкви окреслив ідею фільму словами: «Саме такою є людина. Здатною до того, щоб розбудити в собі стільки ненависті».

Справді, Мел Гібсон не щадить глядача, він цілий час балансує на межі — задля усвідомлення того, якою страшною була справжня ціна нашого відкуплення. Він змушує глядача до засадничої рефлексії над істинністю трансцендентності.

Після перегляду «Страстей» на розп'ятті у церкві бачимо не скульптуру, а живу людину», — говорить Адам Тишкевич, представник фірми «Моноліт Фільмз», яка є дистрибутором фільму в Польщі. За словами її керівника, «Страсті» — це справа усього життя Мела Гібсона, адже, без огляду на віровизнання, кожен глядач, після перегляду фільму, вийде з кінотеатру іншою людиною.

Отже, 5 березня фільм у 80 копіях виходить на кіноекрани сусідньої Польщі. Попередній показ, у Великому Театрі Варшави, заплановано було на 1 березня. Серед запрошених — політична еліта країни, представники світу культури. Одночасно у продаж надходить компакт-диск із записом звукової доріжки фільму. Невдовзі ж передбачено поширення кінострічки на відеокасетах та DVD.

Коли відбудеться прем'єра «Страстей Христових» на Україні — на разі невідомо.

За матеріалами
закордонних агентств
підготувала Зоряна Курдина

До уваги читачів!

Триває передплата на бюлетень «Агенція Релігійної Інформації» у 2004 році, яку можна оформити, починаючи з будь-якого місяця.

Вартість передплати

1 місяць — 1грн. 35 коп.
3 місяці — 4грн. 05 коп.
6 місяців — 8грн. 10коп.

Якщо Ви вважаєте, що зміст нашого видання буде корисним для Вас, і бажаєте регулярно одержувати бюлетень «Агенція Релігійної Інформації» поштою на початку кожного місяця, то просимо оформити передплату у Вашому поштовому відділенні.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС бюлетеня

«Агенція Релігійної Інформації» —
33879

Ви можете знайти у Каталозі передплатних видань України на 2004 рік.

Періодичність виходу бюлетеня у 2004 році —
один раз на місяць.
Зайдіть на пошту і підтримайте церковну пресу!

До уваги наших дописувачів

Редакція АРІ застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали, які подаються до друку.

Позиція редакції може не збігатися з думкою, що викладена в опублікованих матеріалах.

Редакція АРІ не зберігає і не повертає кореспонденцію, яка надходить на її адресу.

ІНТЕРВ'Ю

Владика Петро Стасюк: «Ця праця підкреслює, що наша Церква є сучасною...»

Запитання: Преосвященний Владико, 26 лютого відбулася презентація моральної катехизи «Життя у Христі». Наскільки, на Вашу думку, важливою є ця подія для УГКЦ?

Відповідь: Це надзвичайно важлива подія історичного значення, це здійснення мрії багатьох людей, нашого Митрополита Андрея Шептицького, який у 1940 році призначив комісію для опрацювання цього питання. Але, як знаємо з історії, через різні причини нічого з цього не вийшло. Інші Церкви східного світу не мають моральної катехизи. Перше запитання, яке можуть нам поставити: для чого нам така література, якщо можна послуговуватися латинським моральним богослов'ям? У відповідь скажу: тепер ми маємо змогу у східному дусі представити всесвітньо важливі теми. Наприклад, тепер людина буде знати, що Бог хоче від нас і чого навчає Церква, як ми маємо жити і діяти. Ця катехиза, як і загалом, східне богослов'я базується на Святому Письмі, на праці Святих Отців, а також користується із суто українських джерел (наприклад, послань Митрополита Андрея Шептицького). Вона дуже важлива для України і українців цілого світу, тому що може пояснити в нашому дусі, обряді, як іти до спасіння.

Наша Церква незалежна від держави. Вона має право і обов'язок говорити світові про важливі проблеми сьогодення, наприклад, про права людини, про наші обов'язки перед державою, суспільством, про обов'язки перед Богом, про те, як люди мають поводитися в родині. Це ділянка, про яку Східні Церкви досі не говорили, бо це було небезпечно. Згадаймо, як Іван Хреститель зробив зауваження Іродові і за це заплатив своєю головою. Наша Церква має свою позицію і тепер настав час відкрито сказати, особливо тепер, в час духовної кризи, нашим людям про те, що вимагає від нас Господь Бог, як маємо жити, щоб досягнути спасіння.

Запитання: Які теми чи

розділи Ви могли б виділити, щоб наші читачі зорієнтувалися, наскільки ґрунтовною є ця книжка?

Відповідь: Можна сказати, що катехиза «Життя у Христі» торкається майже кожного питання людського життя. Уся її наука спирається на Божий закон. Наприклад, спершу ми говоримо, що Христос є джерелом нашого спасіння і

що ми знаходимо відповіді на всі складні запитання у Ньому і у Святому Письмі. Йде мова про головні гріхи, про Божі заповіді. Є багато запитань щодо суспільного життя, наприклад, моральні аспекти клонування, абортів, смертної кари. Значну увагу присвячено сучасним проблемам (досі цього не було).

Запитання: Якщо катехиза говорить відкрито і прямо звертає увагу на різні суспільні проблеми, то це, напевно, свідчить про відкритість Церкви. Чи вказує це також і на те, що наша Церква постійно мусить модернізуватися і підлаштовуватися під суспільні явища?

Відповідь: Святе Письмо і Божа воля не змінюються. Але світ, напевно, поступово починає краще розуміти своє місце і усвідомлювати свої проблеми. Люди прагнуть дізнатися, як у тих обставинах, в яких вони живуть, можна дійти до Бога. Якби наша Церква не говорила на ці теми, то люди йшли б деінде, щоб з'ясувати, як мають чинити, думати, чого вчить Церква. Те, що наша Церква через 10 років після вихо-

ду з підпілля готова йти у світ і представляти свою позицію щодо всіх цих проблем, вказує на її дорослість. Отже, ця праця неодноразово підкреслює, що наша Церква є сучасною, думає і дбає про своїх людей, готова спілкуватися з ними, працювати для того, щоб люди могли краще пізнати Бога у сучасному світі.

Запитання: 26 лютого, крім презентації катехизи «Життя у Христі», відбулася також презентація проекту Катехизму УГКЦ. Наскільки обґрунтовано є підготовка цього видання, адже воно вимагає людських ресурсів, великих коштів?

Відповідь: Кілька років тому під час презентації у Римі Катехизму Католицької Церкви я мав нагоду розмовляти з одним єпископом, редактором цього видання. Запитав, чому в ньому так мало сказано про нашу Східну Церкву? Наприклад, в моральній частині є тільки латинське богослов'я. Цей єпископ мені відповів (треба пам'ятати, що в той час наша Церква була у підпіллі), що ми не доклали своєї лепти до його написання і тому нам колись доведеться видати свій Катехизм.

Катехизм Католицької Церкви – дуже важливий документ, але його не достатньо для Східних Церков. Ми повинні мати свій Катехизм. Моральна катехиза, по суті, є частиною цього великого твору. Є також інші богословські, догматичні праці, які чітко пояснюють наше східне богослов'я. Святіший Отець говорить, що ми маємо дві легені: східну і західну. Власне, східна оголошує свою готовність опрацювати і пояснити світові, чим вона дихає, хто вона є. Обсяг цього видання — понад 500 сторінок. У ньому буде зібрана наша українська духовність. Катехизм УГКЦ ґрунтуватиметься на українських джерелах, творах святих отців, текстах Святого Письма, в ньому буде чітко сказано, що означає бути українцем греко-католиком, у що ми віримо, чого вимагає від нас Бог тощо. Сподіваємося, що праця над цим виданням триватиме не більше, ніж 2-3 роки. Завдяки таким виданням, як «Життя у Христі», Катехизм УГКЦ наша Церква займе

відповідне місце серед Церков світу, адже ми є окремою помісною Церквою, маємо своє богослов'я, котре відрізняється від західного і знаходиться у нашій душі. Якщо будемо вивчати це богослов'я і жити ним, то відчуємо, що ми належимо до своєї Церкви, що через свою культуру і свої обряди можемо дійти до спасіння.

Запитання: Які кроки потрібно вже зараз зробити, щоб Катехизм приніс такі плоди?

Відповідь: Потрібно робити так, як чинять інші Церкви, зокрема латинська Церква. Потрібно готувати своїх людей до виходу у світ нового Катехизму. До цієї справи повинні прилучитися єпископи, священники, монахи і монахині, можна призначити людину, яка відвідувала б усі наші єпархії, парафії і щоб повідомляла про підготовку такого видання. Тоді кожен вчитель, катехит, священник і єпископ зможе користати з нього відразу після

видання. Багато написано книжок, але не з усіх ми користуємося максимально. Нам часто закидають, що ми не знаємо, ким ми є, якою є наша Церква. І власне, у цьому Катехизмі ми будемо старатися чітко пояснити, хто ми є, що ми думаємо, як Бог з нами говорить, як ми говоримо з Богом. Закликаю людей молитися за видання цієї праці, за нашу Церкву.

Розмову провів о. Ігор Яців

Радіо «Воскресіння»

Релігійно-інформаційні
та культурологічні програми

**Слухайте щодня
на мережі**

Радіо «Довіра»

23.00 (субота о 22.00)

Дніпропетровськ	104,8 МГц
Донецьк	106,0 МГц
Житомир	105,6 МГц
Запоріжжя	106,2 МГц
Ізмаїл	101,2 МГц
Київ	107,4 МГц
Кіровоград	101,9 МГц
Луганськ	101,8 МГц
Львів	105,4 МГц
Полтава	100,0 МГц
Феодосія	106,1 МГц
Харків	106,1 МГц
Шостка	102,5 МГц

**Перша програма
Українського радіо
(Всеукраїнська
ретрансляційна мережа
проводового мовлення)**

понеділок	21.30 – 21.50 год.
вівторок	21.30 – 21.50 год.
четвер	22.30 – 22.50 год.
п'ятниця	22.30 – 22.50 год.

На УКХ

Львівська радіотрансляційна мережа

Львів - 67,04 МГц

середа 18:40; субота 17:45; неділя 8:10

Слухайте нас в мережі Internet:

<http://www.rr.lviv.ua>

Агенція Релігійної Інформації

№2 (339)

29 лютого 2004 р.

Передплатний індекс – 33879